ꝑtitiue. ⁊ ꝯpatiuũ regẽtem ablt̃m ꝯpatiue ſignãtem rem exceſſam. qꝛ qñ
ꝯpatiuus regit gt̃m tunc res excedẽs ⁊ res exceſſa erunt eiuſdẽ nature
h̄ eſt nt̃ũs ipſius gt̄i p̄dicabit̃ de re excedente ſcd̃m logicos. vt ꝟbi gra
Joãnes eſt doctioꝛ ſcholariũ. opꝫ de nccitate ioãnem eſſe ſcholarẽ. nõ
laicũ. qꝛ laicus nõ eſt ſcholaris. Sed qñ ꝯpatiuus regit ablt̃m ſign/
tem rẽ exceſſam tũc non opꝫ excedentem ⁊ exceſſam eſſe eiuſdẽ nature.
vt petrus eſt doctioꝛ paulo. vel diuerſaꝝ naturaꝝ. vt hõ eſt melioꝛ aſi/
no. Jõ cum dꝛ io. eſt maioꝛ duobꝫ filijs petri non opꝫ ioãnem eẽ de nu/
mero filioꝝ petri. ſꝫ dicendo io. eſt maioꝛ duoꝝ. opꝫ ioãnem eſſe alteꝝ
de numero duoꝝ filioꝝ petri. ¶ Nota drã ẽ etiam inter maioꝛ natu ⁊
maioꝛ filioꝝ. qꝛ cum dꝛ maioꝛ filioꝝ dimiſſo abltõ natu tunc maioꝛ ꝑt
magnitudinẽ coꝛpis. ⁊ eſt ſenſus. dye groetſte van tween ſonen Sed fi
lius maioꝛ natu ꝑt magnitudinẽ etatis. dye oldeſte van tween ſonẽ
Jtẽ eodem mõ de illis intelligendũ eſt maximus filioꝝ. ⁊ filius maxi/
mus natu. qꝛ maximus filioꝝ. die alder groetſte. loquendo de pluribꝰ
q̄ꝫ duobꝫ. ſed filius maximus natu q̇ hꝫ plures annos alijs filijs
¶ Notãdum drã eſt inter ꝯpatiuũ regentem gt̃m ꝑtitiue. i. pluralꝰ nu/
meri gt̃m. ⁊ inter ſuꝑlatiuũ regentem gt̃m ꝑtitiue. qꝛ ꝯpatiuus regens
gt̃m facit ꝯparationem inter duo. h̄ eſt vnum ſolũ ꝑt exceſſum. vt foꝛtioꝛ
manuũ eſt dextra. Sed ſuꝑlatiuus facit ꝯparationem inter plura duo/
bus. vt longiſſimus digitoꝝ ẽ medius. vel ꝯpatiuus facit ſolum vnum
exceſſum. ⁊ ſuꝑlatiuus ad minus duos exceſſus. vt ſint viginti vaſa q̊
rum nouemdecim ſint eiuſdẽ magnitudinis. ⁊ viceſimũ vas ſit cæteris
longe capacius. loq̃ndum eſt adhuc ꝑ ꝯpatiuum. vt vaſoꝝ maius eſt
viceſimũ. ¶ Nota ꝙ ex illa drã ſequitur ꝙ ꝯparatiuo iungi debẽt ſi/
gna ꝓ duobus diſtribuentia vel interrogãtia. vt vter vterqꝫ neuter al/
ter. ſuꝑlatiuo vero iungunt̃ ꝓ pluribꝫ diſtribuentia vel interrogantia
vt nullus q̇s alius. vt interrogãdo dicemꝰ. vtra manuũ eſt foꝛtioꝛ. ⁊ ꝑ
ſuꝑlatiuũ q̇s mediante. vt q̇s digitoꝝ eſt longiſſimꝰ. De ꝯparatio iſta
an altera. de ſuꝑlatiuo medius an alius ⁊ non alter. eo ꝙ ſint plures di
giti q̄ꝫ duo. ¶ Jtem hic eſt drã inter ꝯpatiuũ prioꝛ ⁊ prius ex vna ꝑte. ⁊
inter poſterioꝛ ⁊ poſterius. Nam prius ꝑt tp̃s. teutꝫ eer. quaſi priusq̄ꝫ
nunc vel tunc. ſed prioꝛ ꝑt perſonã. die ierſte van tween. vt ego ⁊ tu vi/
dimus petꝝ. ſed ego prioꝛ. vel petꝝ ego prioꝛ vidi. tu poſterioꝛ Jta etiã
ego vidi petꝝ. ſed vidi petꝝ prioꝛẽ. paulum poſterioꝛẽ. Jn qua loquuti
one fit ꝯparatio inter viſa in prioꝛe loquutione inter videntia. Jta ſi
vtrimqꝫ ſint ſinguli. dicemus ego vidi te prioꝛ ſupple q̄ꝫ tu me. Jta ꝑ
paſſiuũ viſus es a me prioꝛ ſupple q̄ꝫ ego abs te. ⁊ hoc ſi duo ſumus ſed
ſi hic vnus illic plures. dicemus vocaui vos prioꝛ. vidi vos prioꝛ ſup/
ple q̄ꝫ vos me. ſed econtra vidimus te prioꝛes ſupple q̄ꝫ tu nos. Eadeꝫ
eſt natura ſuperlatiuoꝝ. primus ⁊ poſtremus ſi multi ſumus vidẽtes
Vidimus te primũ vel poſtremũ. ſupple ex multis. Jtem primi nos
venimus. vos poſterioꝛes. ille vltimus ſiue nouiſſimus. Primꝰ ego in
traui vel veni. tu ſerioꝛ. illi tardiſſimi. Jn q̇bus oĩbus loquutionibus
non licet loqui ꝑ aduerbia prius ⁊ poſterius

¶ Sequitur textus.

Da gradui ſummo gtm̄ plura notantem

Eſt ſalomon ꝑplı̄ ditiſſimus atqꝫ viroꝝ

❡ Hic dicit ꝙ ſuplatiuus partitiue poſitus regit gtm̄ ſignificantem plura.i.gtm̄ pluralis numeri nomis nō collectiui vel gtm̄ ſingularis numeri nomis collectiui.vt ſalomō fuit ditiſſimus viroꝝ.vel fuit ditiſſimus ꝑpl'i. Virgilius fuit doctiſſimus poetarum vel optimus plebis ſic ditiſſimus vrbis potentiſſimus ciuitatis vel terre.fortiſſimus teutonie vel italiæ.⁊ ſic de alijs ꝑ metonymiam.qꝛ ponitur ꝯtinens pro contento.❡ Nota hic primo ꝙ aduerbia ſuperlatiui gradus etiam regunt gtm̄ pluralis numeri.⁊ potiſſimum illum gtm̄ omnium. Ibi eſt amphibologia.quia duplex ſenſus/vnus ſenſus eſt inter oīs diligentes te ego te maxime diligo. Alter ſenſus eſt. Inter oīs dilectos a me tu maxime diligeris a me. ſic fit comparatio inter diligentes ⁊ dilectos Quia eſt regula quando ſuperlatiuus aduerbialis regit gtm̄ omniū mediante verbo tranſitiuo ⁊ accō ſignificante rem animatam.tunc fit amphibologia id eſt duplex ſenſus. ❡ Nota ꝙ hæc duo nomina ſolus vnus inter omnia alia adiectiua regūt gtm̄ more ſuplatiui.⁊ vnus capitur pro ſolus.vt ſolus omnium id noui.vnus oīm id audiui. id eſt ſolus ex omnibꝫ vel inter oīs. ❡ Notādum ad hoc ꝙ ſuplatiuꝰ regat gtm̄ ꝑtitiue tria requirūtur.ꝑmo vt cōpatio fiat inter plura duobꝫ.ergo hæc eſt incongrua fortiſſima manuum eſt dextra.ſed dicendum eſt fortior manuum eſt dextra. Scdo reqritur vt res comparatæ ſint eiuſdem naturæ ergo.hæc eſt incongrua leo eſt fortiſſimus lyncuꝫ qꝛ leo non eſt lynx vel de gn̄e lyncum. Tercio ꝙ ſuplatiuus ꝯueniat cū gtō in gn̄e. Ergo hæc eſt incongrua Sampſon fuit fortiſſimum animalium. Inuenitur tamen qn̄qꝫ diſconuenire in gn̄e apud autores ⁊ potiſſimum cum gtō rerum.vt deus optime rerum.papa dulciſſiē rex. Boetius Nos deſuꝑ irridemus viliſſima quæqꝫ reꝝ.⁊c̄. Ita in collectiuis vt optimus plebis Illam autem orōnem mime gentium dicunt tm̄ valere quantum non vel nequaqꝫ ❡ Nota ꝙ ſuplatiuus capitur quatuor modis. Uno modo pure adiectiue.tūc hꝫ ꝯueniētiā cum ſubſtantiuo in numero gn̄e ⁊ caſu.vt pijſſimus deus.⁊ ſic exponit̄ ꝑ ſuum poſitiuū ⁊ ꝑ aduerbium valde.vt maria optimam ꝑtem elegit.i.valde bonam ꝑtem. beatiſſimus nicolaus.i.valde beatus. Scdo capit̄ ſubſtantiue.⁊ ſic ꝑt ꝑtem magnitudinis ⁊ regit gtm̄ ſignificantem totum ex vi ꝑtitionis.vt ſummum domus eſt culmen optimum hoīs ē cor frigidiſſimū hominis eſt cerebꝝ.ħ eſt Sūma ꝑs frigidiſſima ꝑs ⁊c̄ Tercio accipit̄ poſitiē ⁊ ſic regit ocm̄ illum caſum quē ſuus poſitiuꝰ. vt amantiſſimus mei ſimillimus mihi.albiſſimus faciem.digniſſimꝰ laude vtā. Quarto accipit̄ ꝑtitiue.i.ꝓprie ⁊ ſic regit gtm̄ ſignificantem plura.i.gtm̄ pluralem nois nō collectiui.vel gtm̄ ſingularem nomis collectiui ⁊ eſt illa ſua ꝓpria acceptio.⁊ ħ mō expōitur ꝑ ſuū poſitiuuꝫ ⁊ aduerbium maxime.vt ꝟgilius fuit optimus poetarum.i.maxie bonus poetaꝝ.⁊c̄. Ex his iam ꝑtꝫ ſuplatiū in eadem oratione poſſe re/

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf

gere multiplices caſus. vt ioānes ē petro faciem oīm ſimillimus. ibi re
git illū dtīn petro. q2 ſuus poſitiu⁹ regit dtīn ꝛ illū accm̄ ꝑ ſynecdochē
q2 ſilis regit accm̄ ꝑ ſynecdochen. Virgilius. Os humeroſq3 deo ſilis
illum ꝓ gtīn oīm regit. ex ꝓpria natura. i. inter oēs

Iſte gradus geminos qn̄q3 regit gtōs

Eſſe ſolet nemoꝝ regū ditiſſimus iſte

Expoſitū poterit regimen tibi notificare

¶ Sm̄a eſt ꝙ ſuꝑlatiuus ſæpe regit duos gtōs. vt iſte ē ditiſſimus re/
gū nemoꝝ. Et ſumit̄ hæc pn̄s regula ex iſta cōi regula. quēcūq3 caſuȝ
regit poſitiuus eundē regit ꝯꝑatiuus ꝛ ſuꝑlatiuus ꝛ ſolū illi ſuꝑlatiui
regunt duos gtōs. q̄ꝝ poſitiuus regit vnū. vt ſunt ꝑmo ſuꝑlatiui ſign
tes plenitudinē vel inopiā. vt iſte eſt oīm ciuiū pecuniæ ditiſſimus.
¶ Scōo ſuꝑlatiui regunt duos gtōs q̄ veniūt a ꝟbis væhemētiſſimæ
trāſitionis. vt ſortes eſt oīm grāmaticæ doctiſſimus. Numa pompili⁹
erat oīm diuini atq3 humani iuris doctiſſim⁹. Petrus eſt oīm clericoꝝ
pecuniæ cupidiſſim⁹ ¶ Sciēd ꝙ ꝯꝑatiuus ſilr̄ pt regere duos gtōs cu
ius poſitiuus regit vnū. vnū ꝑtitiue alteꝝ ꝟtute poſitiui. vt io. ē ho/
rū duoꝝ grāmaticæ doctior. paulus ē hoꝝ duoꝝ rhetoricæ cupidior
¶ Subdit autor in lr̄a ibi. Expoſitū poterit. dicens ꝑ expōēm ſuper
latiui notificat̄ vter gtōꝝ regat̄ ex natura ſuꝑlatiui. q2 ille q̄ facta reſo/
lutione regit̄ a ꝯꝑatiuo ꝛ ſuꝑlatiuo ꝟtute poſitiui. ſed ille q̄ facta reſo/
lutione regit̄ ab aduerbio maxime vel q̄ mutat̄ in accm̄ mediāte ꝑpōe
inter. vel in abltm̄ mediāte ꝑpōe ex. ille regit̄ ex ꝓpria natura ſuꝑlati.
dȝ eīm ſuꝑlatiuus reſolui in ſuū poſitm̄ ꝛ aduerbiū maxime. ꝛ gtūs in
accm̄ mediante ꝑpōe inter. vel in abltm̄ mediante ꝑpōe de. vt ioannes
eſt doctiſſimus grāmaticæ maxime oīm. ſeu maxime in t̄ oēs l' ex oibꝫ
Ois eīm gtūs pluralis ꝑtitiue rectus pt reſolui in accm̄ mediante pre
poſitione inter. vel in abltm̄ mediante ꝑpōe de ex ꝛ inter. vt fortior ma
nuū eſt dextra. ſic reſoluit̄. inter manus dextra ē fortior. vel ex duabus
manibꝫ dextra ē fortior. ¶ Sciend ꝙ ſuꝑlatiuus logice duobꝫ modis
exponit̄. Uno mō affirmatiue. vt io. eſt ditiſſimus ciuiū. i. ōni alio a ſe
ditior. h̄ eſt maxime diues. Affirmatiue exponit̄ ꝑ h̄ ſignum affirmatm̄
ois ꝛ ſuū ꝯꝑatm̄. vel ꝑ illum ſuꝑlatm̄ maxime. vt in ꝑori exemplo Ne/
gatiue exponit̄ per h̄ ſignum negatiuū nullus ꝛ per ſuū ꝯꝑatm̄. vt io.
ē ditiſſim⁹ ciuiū. i. nullus ciuis eſt ioāne ditior. Ex hoc pȝ ꝙ qn̄ exponi
tur affirmatiue tm̄ vni rei ꝯuenit ꝛ hoc modo intelligit̄ illa autoritas.
Quicq̄d ꝑ abundantiā dr̄ vni ſoli ꝯuenit. ſed negatiue bn̄ pluribꝫ ꝯue
nit. ¶ Et hanc duplicem expōēm ſuperlatiui f̄t btūs hieronym⁹ con/
tra heluidiū dicens. ꝙ primogenitus ē non tm̄ poſt quē ꝛ alij ſed etiaȝ
an̄ quem nullus. hoc ē primogenitus nō ſolum accipit̄ affirmatiue pro
illo q̄ eſt ōi alio prior genitus. ſȝ etiam negatiue q̄ nullus alius eſt ꝑor
genitus. ꝛ ſic accipiendo ꝑmogenitus negatiue ē idem quod vnigenit⁹
Et ita accipit̄ in euan⁹ vbi dr̄. Pepit āt maria filium ſuū ꝑmogenitū.

Et hoc probat ſanctus Hieronym⁹ ita arguendo. Si p̄mogeītī ſr̄ tm̄
illi q̄ hn̄t poſt ſe frēs ſeq̄tur vnigenitos nō teneri illa lege. Omne maſcu
linum adaperiēs vuluā ⁊ ſic de alijs. Sed vnigeniti tenebantur illa le
ge qꝛ redemptio coꝝ erat ab vno menſe g̊ primogeitus nō eſt ille ſolū
q̄ habet poſt ſe frēs ſed etiam q̄ eſt vnigenitus. ¶ Scdō arguit̄. Si p̄
mogeniti ſunt illi q̄ hn̄t poſt ſe frēs ſeq̄tur vnigeītos n̄ eſſe ꝑcuſſos ab
āgelo exterminatore. Sed vnigeniti ſunt interēpti qꝛ oīs interempti
ſunt a filia pharaonis vſqꝫ ad filiū vidue. g̊ p̄mogenitus nō eſt ille q̄
hꝫ poſt ſe frēs ſed vnigenitus ¶ Sciendū q̄ poſitiuus qn̄qꝫ etꝫ iue/
nitur regere gtīn p̄lis numeri ex vi ꝯtitioōis ſed hoc impꝛie qꝛ ponit̄
tunc ꝓ ſuꝑlatiuo vt ſaturnia magna deaꝝ. i. maxiā deaꝝ. ꝟgilius apō
eundem. Seq̄mur te ſancte deoꝝ. i. ſanctiſſime deoꝝ. Iuxta qđ ſcien/
dū q̄ ſæpe vnus gradus ꝓ alio ponitur vt poſitiu⁹ loco ꝯꝑatiui. Qn̄
qꝫ em̄ aduerbium q̄ꝫ ſeq̄tur poſitiuū tunc poſitiuus ponit̄ loco ꝯꝑati
vt in pſalterio ibi. bonū eſt ſꝑare in dn̄o q̄ꝫ in p̄ncipibꝫ. In euāgel'. bo
nū ē vnū ocl'ꝫ hn̄tē itrare in regnū celoꝝ q̄ꝫ ābos hn̄tē mitti in gehēnā
Scdō ponit̄ pro ſuꝑlatiuo vt ſaturnia magna deaꝝ. i. maxia deaꝝ.
Cōparatiuus ſil'r pōit̄ loco poſitiui vt boetius deiecit humi meſtior
vultū. i. meſta. Et apud porphiriū vniuerſale p̄dicatur de pluribꝫ. id ē
de multis. huc ocius addes id eſt cito Apud ꝟgiliū. Triſtior ⁊ lachry
mis ocl'os ſuffuſa nitentes. i. triſtis. Item Comites ſenioris aceſtæ.
i. ſeīs Ita ī ep̄l'is facito me de rebꝫ certiorē. i. certū Pōit̄ etꝫ ꝯꝑtiu⁹ loco
ſuꝑlatiui vt in euāgelio. fides. ſpes. charitas. maior horum charitas.
pro maxiā. qꝛ ſuperlatiuus ꝯparatioēm facit inter plura duobus. Et
ibi facta eſt ꝯtentio inter diſcipl'os ieſu quis eoꝝ eſſet maior ꝓ maxim⁹
E conuerſo ſuperlatiuus inuenit̄ poni pro cōparatiuo. ⁊ tūc expōit̄ ꝑ
valde. vt btā maria magdalēa optimā partē elegit. i. valde bonā ꝑtem
Ponitur etiam loco ꝯꝑatiui īꝓpꝛie qn̄ ꝯꝑatio fit inter duo vt adā fuit
fortiſſimus hoīm ea tempeſtate q̄ adam ⁊ eua ſoli erāt in mūdo.
¶ Quædā dictioēs iūgunt̄ poſitio. ſcꝫ ꝑ p̄ appme ip̄mis ſane ſacq̄uā
valde. Sed q̄m ſuꝑlatio iūgit̄ vt lrē tuæ ꝑgratæ ꝑqꝫ iucn̄de mihi fue/
rūt. Præ vt p̄dines p̄potēs p̄clarus. vt ille eſt p̄diuitꝫ ⁊ p̄potētꝫ fili⁹.
Apprime vtile reor in vita hoīs neq̄d nimis. Comicus Idem Adoleſ
cens ip̄rimis nobilis. Seruius Hoc eſt ſane iucūdum' vel ſaneqꝫ iu/
cundum. Saneqꝫ triſtis eſt Sed q̄ꝫ ſuꝑlatiuo iūgit̄. vt lrē tuæ mihi fu
ere q̄m gratiſſime. facis mihi rem oīm q̄m g̃tiſſimā. Dr̄ q̄m ꝓ valde. qꝛ
ſi pro quātū accipit̄ iūgitur poſitiuo ⁊ nō ſuꝑlatio. vt q̄m ſuauis es. i.
q̄ntū ſuauis. quā cito veiſti id eſt q̄ntū. ⁊ tūc q̄m ꝓ q̄ntum vni ꝟbo ꝑ
ironiam ſed abſqꝫ ironia duobꝫ. vt q̄m ſtudioſus es lrāꝝ poſſum faci
le ex tuis lrīs intelligere. Per ⁊ q̄m qn̄qꝫ ꝯponūtur ⁊ tūc iūgunt̄ tam
poſitiuo q̄ꝫ ſuꝑlatiuo. vt ꝑqꝫ doctus ſeu doctiſſimus Similiter q̄ꝫ iun
ctum queo valeo poſſum iungitur poſitiuo ⁊ ſuꝑlatiuo vt dicam q̄m
breuiter potero vel q̄m breuiſſime potero. Nūqꝫ tn̄ q̄ꝫ iūgitur ꝯꝑatio
Ideo male dicunt dicentes q̄ꝫ plures. Sed dicendum ē complures li/
bros Scdō differunt. quia omnis ⁊ cunctus iungunt̄ poſitiuo. ⁊ q̄ſqꝫ
ſuperlatiuo. vt omnis bonus quiſqꝫ optimus quiqꝫ optimi. Et hoc

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

etiã ẽuerꝫ ſi ſuplatiuus in alio caſu ponaꝛ ꝙ̃ dictio illa q̇ſq̃ꝫ vt maximo quiſq̃ꝫ aio diuitias deſpicit. valentiſſimi quiq̃ꝫ corporis longe abſunt a ſapia. Eſt tñ exceptio qñ põt quiſq̃ꝫ iungi poſitiuo qñ habet i vel v añ us tunc em̃ iungiꝛ poſitiuo vel ſuplatiuo. vt ſtrenuus quiſq̃ꝫ l'ſtrẽnuiſſimus quiſq̃ꝫ in bello occidit. Saluſti⁹ Strenuu⁹ quiſq̃ꝫ aut occiderat in p̃lio aut grauiter vulneratus deceſſerat. Jungiꝛ ⁊ quiſq̃ꝫ nuẽralib⁹. vt p̓mus quiſq̃ꝫ ſcd̃s quiſq̃ꝫ decimus q̇ſq̃ꝫ. Dabo tibi ex oib⁹ decimã quãq̃ꝫ. i. vnam de decẽ ſiue ſingulas ex decẽ. Sic ſexto q̊ꝫ die in ſeptimana ieiuno ⁊ non oĩ ſexta feria. Quarto quoq̃ꝫ anno eſt biſe/xtilis. quinto quoq̃ꝫ anno eſt luſtꝝ apud romanos græcoſq̃ꝫ. quinquageſimo q̊ꝫ anno iudei agunt iubileũ. ꝓ quibus quidã barbare loquunꝛ ſic oĩ ſexta die in ſeptimana ieiuno. Oĩ quarto anno eſt biſextilis Sed quiſq̃ꝫ iunctũ vnus vt vnuſquiſq̃ꝫ potius iungiꝛ poſitiuo. Item autores vtunꝛ gtõ ſingulari a noie quiſq̃ꝫ ꝓ gtõ plurali. vt optimi cuiuſq̃ꝫ animus idẽ eſt qd̃ oim bonoꝝ animus. ⁊ h̃ qñ quiſq̃ꝫ iungiꝛ adiectiuo

¶ Quantũ ⁊ tm̃ ⁊ ſil'ia in um. vt aliquantulũ multũ paulũ iungunꝛ poſitiuis ⁊ ꝟbis. vt quantũ magnus es tm̃ ſis humilis. q̃ntum potes tm̃ lr̃is da operã. Sed q̃nto ⁊ tanto ⁊ ſil'ia in o. vt eo ꝓ tanto. quo pro quanto. paulo aliq̃nto iungunꝛ ꝯpatiuis. vt quanto es maior tanto te geras ſummiſſi⁹. Cicero. Ut vero ⁊ ita iungunꝛ ſuplatiuis. vt quiſq̃ꝫ eſt maximus ita oim debet eſſe huillimus. Tam ⁊ q̃m iungunꝛ poſitiuis ꝯpatiuis ⁊ ſuperlatiuis. vt ego ſum tam diues q̃m nobilis. De cõparatiuis. Ego ſum te tam fortior ꝙ̃ nobilior. De ſuplatiuo. Ego tã oim ſum humillimus ꝙ̃ nobiliſſimus. Itẽ multo longe ꝓ valde facile pro non dubie iungunꝛ ꝯpatiuis ⁊ ſuperlatiuis. vt ſum te longe l'multo doctior vel longe oim doctiſſimus. Facile tñ frequentius ſuplatiuo iungiꝛ. vt petrus eſt facile oim grãmaticæ doctiſſimus Jungiꝛ etiã fa/cile dictionib⁹ hñtibus vim ſuplatiui. vt princeps p̄cipuus ſumm⁹. vt hieronymus eſt latinoꝝ oim græcæ in linguæ vel lrãturæ facile doctiſſimus. Longe etiã iungi ſolet p̄põibus aduerbijs. ⁊ ſic de alijs dictio/nib⁹ hñtibus ꝯpatiui virtutẽ. vt longe añ alius diuerſus diſſimil' alienus aliter ſecus. Cũ ꝟbis ꝯpoſitis cũ illis prepõib⁹ pre poſt ⁊ añ vt lõge p̄ſtat longe p̄cedit. petr⁹ paulo longe p̄ſtat eloq̃ntia. Añcello añco poſthabet ſuperat vincit. quib⁹ etiã dictionib⁹ aliq̃n iungunꝛ dictiões in o ⁊ in um. vt multo multũ. tanto tm̃

Ut partitiuũ ponas vbicunq̃ꝫ locoꝝ

¶ Aduerbia loci non ſolũ regunt hunc gtm̃ locoꝝ. ſed etiam alios genitiuos. vt gentiuũ regionum vt meũ fratrẽ nuſquã inuenio gentium Malo vbiuis gentiũ habitare ꝙ̃ hic. id eſt non eſt locus quin malim ibi habitare ꝙ̃ hic. Auguſtinus dicit. Nuſquã ſcripturaꝝ. ibi ille genitiuus ſcripturaꝝ regiꝛ ab hoc aduerbio nuſquã ꝑ regulã. Ut ptitiuũ Itẽ iſti genitiui locoꝝ terraꝝ gentiũ frequentius reguntur ab aduer/bijs loci ⁊ raro alij genitiui. vñ Brutus in epiſtola. Ex italia migrandum rodum. ⁊ aliquo terraꝝ arbitror. Itẽ Boetius. Quanta eſt vbi

ego tam omnium humillimus quam nobilissimus vt sum te longe multo doctior vel longe omnium doctissimus petrus est facile omnium gramatice doctissimus

cūq̄ gētium Comicus Abeat multa malo quouis gētium q̄ꝫ ꝑ flagi
tium ad inopia redegat prēm. Idem q̄ꝫto fuerit ꝑſtabilius vbiuis gē
tium agere ætatem q̄ꝫ huc redire Sic vbi gentiū ſe ꝯtiēt neſcio Sepe
tn̄ īueniūt aduerbia loci poſita ſine illis gtis. vt Nuſq̄ꝫ cōparet. deꝰ eſt
vbiq̄ꝫ. ¶ Drā int̄ nuſq̄ꝫ ⁊ necubi. Nam nuſq̄ꝫ reqrit vnū ꝟbū qꝛ fcit
categoricā vt petꝝ nuſq̄ꝫ inueio Et quō dicimꝰ de nuſq̄ꝫ Ita dicēdum
eſt de nuſpiā Sʒ necubi reqrit duplex ꝟbum ſiue facit hypoteticā ꝓpō
nem. vt volo necubi mihi obuius ſis. Differt etiam vbiq̄ꝫ ab vbicūq̄ꝫ
Nam vbiq̄ꝫ reqrit dupl'x ꝟbū ⁊ facit categoricam Sed vbicūq̄ꝫ requi
rit duo ꝟba ⁊ facit hypoteticā Et ſic vulgo dꝛ. vbicūq̄ꝫ eſt deꝰ ibi pax
eſt. Itē alia in q̄ꝫ ⁊ cūq̄ꝫ dn̄t vt ſuꝑius dictū eſt.

Sub ꝑtitiuis pronomina trina locabis
Ut volucꝝ canit hec gemit iſta tacēs ma ēt illa

¶ Hic dr̄ q̄ ꝓnoīa ꝑmitiꝫ ſpeciei regūt etʒ gtm̄ ꝑtitie. vt volucrum
canit hæc. gemit iſta. tacet iſta. Et regūt iſta ꝓnoīa ꝑmitia in orōe ꝓ/
leptica vt ſcholariū hi ſtudēt grāmaticæ hi logicæ hi eloquētiæ Et po
nūt ibi ꝓnoīa im ꝓprie ꝓ aliq̄ ſiue alij vt ſit ſenſus. ſcholariū alij ſtudēt
grāmaticæ. alij logice. Nō ſolū illa tria ꝓnoīa ſcʒ h̄ ille iſte regūt gtm̄.
Sed omnia alia ꝑmitiuæ ſpēi pn̄t regere gtm̄ ꝑtitie vt nos oms diſci
mus q̄ꝝ ego diſco grāmaticā tu logicā Sil'r ꝓnoīa deriūatia ſcʒ Me
us tuꝰ ſuus ⁊c. etʒ pn̄t regere gtm̄ ꝑtitie. De deriuatis vt duo ꝟui capti
ſunt q̄ꝝ meus captus a prē. Sil'r ꝓpria noīa hūc gtm̄ ꝑtitie regere pn̄t
vt apud Boetiū Quoꝝ baſilius regio miſterio depulſus. Mlti fue/
rūt docti viri q̄ꝝ aurelius auguſtinus palmā habuit. ¶ Etiā nomia
appellatia gtm̄ ꝑtitie regn̄t. vt duo aīalia currūt q̄ꝝ hō directꝰ incedit
⁊ alteꝝ pronū. De adiectiuo. vt apud Pliniū lanaꝝ nigræ nō tingunt
Ita regimē ꝑtitiōis eſt ml'tum extēſum. ¶ Item ꝓnoīa q̄tuor modis
inueniūtur regere caſum Prio gtm̄ vel abltm̄ ex vi demōſtratiōis eēn
tie vt in euāgelio. Tu modice fidei In boetio Illa vultu placido.
Scđo gtm̄ ꝑntē ꝑtē ſiue ex vi ꝑtis vt h̄ regni dea gētibꝫ eſſe Dicit ꝑſci
anus q̄ in hmōi orōne gtūs regni pōit acci loco. i. h̄ regnū. Apđ boeti
um Quid dicā de pueris id ætatis Idem Id locoꝝ gētibꝫ formidolo
ſum vbi id regit gtm̄ pl'is numeri. Tercio ꝓnoīa iueniūt regere gtūm
ꝑtitiē vt volucꝝ hæc canit Quarto ꝓnoīa poſſeſſiua iueniūt regere ge
nitiuū vl' dtm̄ ⁊ abltm̄ De gtō Suꝰ ticij mos ē Suꝰ cæſarʒ filius. i.
ꝓprius cæſarʒ filius De dtō Phœbo ſua ſꝑ apud me mūēra ſt lauri. i.
ꝓpria phebo. Hoc ē ſuū petro. i. ꝓpriū petro. Et ita dicimꝰ Tu es meꝰ
mihi. Ille ē tuꝰ tibi. De abltō Hæc res eſt mea bono iure. Et accipiūt
tur illa poſſeſſiua pro ꝓprius qn̄ regūt h̄ mō caſus

Idq̄ꝫ qđ eſſe ſolet de ꝯſuetudine iungam
Ut caupo piſtoꝛ boꝛum ſchola ſiue taberna

multi fuerūt docti viri quorū aurelius augu ſtinus palmā habuit

De rgimīe gti re ducibili ad regimina pricipalia;

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

Leticie cathedram sub ꝯſuetudine ponã

¶ Sña. Dictio ſigñs rem ꝯſuetã regit gtĩ. h̄ eſt gti ſæpe regunť per
ampliationē. vel in regiminib₉ gti ſæpe fit ampliatio ⁊ amphibologia
Hoc eſt duplex ſña. Accipiť enĩ ſæpe dictio regens ꝓ eo qđ eſt ł ꝓ eo
qđ fuit. ⁊ h̄ đr in lrã regimine ꝯſuetudinis. ⁊ ꝯmittiť fere ꝑ oia regimi/
na. vt dom⁹ petri eſt duplex ſenſus. ſ. q̇ eſt petri ł q̄ fuit ł ꝯſueuit eē do/
mus petri. Comedo pedē porci. i. q̇ ē pes porci ł qui fuit pes porci Sic
in regimine gñationis. Filius petri q̇ eſt fili⁹ petri ł qui fuit filius petri
Scholæ grãmaticæ. i. q̇ ſunt ł fuerunt ſcholæ grãmaticæ. ſi nunc ſunt
ſcholæ rhetoricæ. Taberna vini. h̄ eſt in q̄ vendiť aut vendebať. Pi/
ſtor pharaonis ſuſpendebať in cruce. ¶ Autor ſubdit ꝙ cathedra læti
ciæ ſit regimen ꝯſuetudinis. h̄ eſt ampliatio dicta etiã fit in regimine
cauſæ efficientꝫ. Eſt ei ſenſus. cathedra q̄ eſt cã læticię ſiue q̄ ꝯſueuit eē
cã læticiæ. Eſt eñ cathedra ſedes doctoratus q̄ efficit qñꝗ læticiam
nonnũꝗ ꝯfuſionem. Juxta illud. Penituit multos vane ſteriliſꝗ ca
thedræ. Etiã eſt cathedra ſedes epi. ⁊ ſic đr in cathedra petri ⁊ eccľa ca
thedralis in qua eps hꝫ cathedram ſuã. Etiam aliq̇ vſurpant h̄ nomē
cathedra ꝓ ſede ſcriptoris. qr apđ eos ſcriptor cathedralis đr. een ſtoel
ſchryuir. Qui magis ꝓprie librari⁹ đr ¶ Dñt ſchola ⁊ ſcholæ. Nam
ſchola ē nomen collectm̄ ꝑns pľes eiuſdem opinionis ſeu ſectę. vt ſcho
la ſtoycoꝝ. ſchola achademicoꝝ. ſchola peripateticoꝝ. Sed ſcholæ ē lo
cus ipſe vbi pericľm ⁊ ſpes ē ⁊ certe labor atꝗ vapulatio ſiue in q̊ lrãs
diſcimus Scholaſticus hinc đr q̇ aſſiduus in ſchoľ eſt ſiue ſcholas pe
tit. Scholaris ad ſcholam ł ſcholaſticũ ꝑtinens. ⁊ ſic ſcholares res ſi
ue inſtrumenta ſunt codices ¶ Inueniť tñ ſchola ꝓ ipſa domo. ⁊ ſic đr
ſchola grãmaticæ q̄ triuiaľ ſcia đr quod in triuijs ſiue in ꝯpitis doce
bãť ⁊ doceť. Et ſchola alio modo ludus đr. ⁊ ſic debet dici hec ꝑcipiũ/
tur in ludo. hæc ſolent dici in ludo. hoc eſt in lrãrio ludo ⁊ ſchola grã/
maticæ. Vñ đr apud Valeriũ. Dionyſius tyrannus regno eiectus fa
ctus eſt ludimgr̄ Et camillus ludi mgr̄m diſcipulos hoſtibus ꝓdentē
eiſdem pueris in vrbē recedēdũ vſꝗ ꝑbuit. Et đr ſchola a græco ꝟbo
ſcholazo quod ē vaco. qr in ea lr̄is vacare ⁊ oꝑam dare debemus
¶ Dñt officina ⁊ taberna. Officina eſt vbi oꝑa fiunt. een wercſtede
vt officina vitarij fuſoris flatoris excuſſoris pictoris celatoris. quoꝝ q̄
dam hñt ꝓpria vocabula. vt fabrica q̄ eſt officina fabri lignarij. ſutria
textria ſutoris. textoris. aurificia aurifabri Sꝫ taberna locus đr vbi o
pera cæteraꝗ res venduntur ſiue venditanť vt taberna vinaria libraria
olearia lanaria. Ab officina đr opifex. a taberna tabernarius Caupo
đr qui vendit vinũ. vel gñaliter qui ꝑeſt diuerſorio. Caupona đr eius
domus vel vxor. Inde cauponor aris quod eſt vendere. vt in Decretis
Sint ergo vobis in anathema qui ꝟbum dei audent cauponari. i. vē/
dere. Anathema een ban.

Additur excellens flos floꝝ virgo maria

¶ Sña. Dictio poteſt regere gtĩ ſuum pluralē ad ſignificandã ex/

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

cellētiam Qu æ ſub alijs ſic dici ſolet. Oīs caſus pn̄t regere gtm̄ ſu um pluralem ad ſignificandam excellentiam. vt rex regum. regis regū regi regum. flos florum eſt Maria. Et non ſolum regunt ſuum gtm̄ pl'alem. ꝟmetiam gtm̄ ſui ſinonimi. vt dn̄s domiāntiū. p̄nceps regum terræ. Pn̄s regl'a intelligitur de ſubſtantiuis qꝛ adiectiua nō regunt gtm̄ ꝑ excellentiam. niſi fuerint ſubſtantiuata. Vt ibi. Cum venerit ſanctus ſanctorum ceſſabit vnctio veſtra. vbi ſanctus ſubſtātiuatur ꝑ ꝓ meſſya chriſto. Hēt etꝫ pn̄s regl'a intelligi de nōibꝫ appellatis. q̄a ꝓria non regunt gtm̄ ꝑ excellētiam niſi ad modum rarenter. vt apud Bernhardum Maria eſt maria mariarum. ¶ Duplex eſt excellen tia. vna dignitatꝫ vt rex regum. dn̄s dn̄orum. p̄nceps p̄ncipum. ꝛ ẜm btm̄ hieronymum ſancta ſanctorum q̄ excedūt omnia ſancta. Et can tica canticorum ſunt excellentia omnia cantica. Dicitur in ſingulari canticum canticoꝝ vbi apud græcos habeꝛ aſmata aſmaton. Alte/ ra eſt excellentia ẜuitutꝫ Sic dialectica dꝛ ars artium ſcia ſciarum. id eſt ẜuiens omnibꝫ cæteris artibꝫ ꝛ ſcientijs Et ab Ariſtotele dꝛ Ma nus eſt organum organorum id eſt organum excellēs alia in ẜuitute Et eſt organum mediante quo anima oꝑaꝛ. Hinc oritur qꝫ q̄dam o/ rōnes ſunt amphibologice vt ẜuus ẜuorum habet duplicem ſenſum. vnus eſt ſeruus excellens oīs in dignitate vel regimiē. Alter ſenſus eſt ẜuus ẜuiēs alijs ẜuis ꝛ tūc eſt regimē famulatus. Hoc mō beatꝰ Gregorius papa diuina hūilitate vir ſe ſcripſit ẜuum ẜuorum dei. qđ oīs ſummi pōtifices imitantur. Scl'a ſcl'orum etꝫ eſt regimen excellē tie Et eſt ſenſus Etas q̄ excellit ætates alias qꝛ ſcl'm dꝛ ætas vel tem pus centum annorum. Et ſic dꝛ cornix viuere ꝑ nouem ſcl'a id eſt nō/ gentos annos. Et ſic dicimus apud priſca ſcl'a. In illa locutione lux lucis nō ē ꝓprie regimē excellētie ſꝫ regimē gn̄atiōis. Et eſt ſenſus lux genita a luce. i. filius genitus a patre.

His precium iungas vt ſalmo trium ſolidorum

¶ Sentētia. Nomen ſignificans rem appreciabilem ꝛc̄. Reqre poſt Rem qꝫ repreſentās.

Etatem iungo velut annoꝝ puer octo

¶ Sn̄a Dictio ſignificans rem hn̄tem ætatem regit gtm̄. vt puer vnius anni. puer octo annoꝝ. Apud ſalomoēm. Maledictus puer cē tum annoꝝ. ¶ Gtm̄ huius lr̄e p̄mo regūt noīa ſubſtātiua ꝛ hn̄tia ꝯfi/ nem ſignificatioēm cum eis. vt ioānes eſt octo annoꝝ ꝯficet duodecim annoꝝ Cum ieſus factus eſſet annoꝝ duodecim Petrus eſt futurꝰ an noꝝ duodecim. ¶ De ꝟbis hn̄tibꝫ vim iſtoꝝ vt videꝛ ānoꝝ viginti. Apparet ānoꝝ ſex. Tercio iueitur ꝯpatiuꝰ regere hunc gtm̄. vt maior decem ānoꝝ. i. maioris ætatꝫ qꝫ ea quæ eſt decē ānoꝝ Meliꝰ tn̄ in abla tio dꝛ. vt ſum maior decē ānis Itē de ætate q̄rimus multis modis. Primo quot annorum es tu Scđo quotū ætatis annū agis Tercio

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

quot ãnos natus es. ⁊ illa orõ est oĩm optima. ¶ Quærunt etiam ali qui ꝑ quotennis de ætate. ſed nõ apud bonos autores. Cum igiť q̃rit quot natus es ãnos. rñdeť Annos natꝰ ſum duodecim. ãnos natꝰ ſum fere duodecim. ãnos natus ſum vixdũ duodecim. ãnos natus ſum vñ viginti. i. xix. Nõ tot natus ſum annos quot petrus. ãnos natus ſum duodecim nõ maior. Sum maior decem ãnis. Sum minor ãnis duo decim. Sum aliquãto maior duodecim. multo maior duodecim ãnis Item maior te natu ſum. i. antiquior te ego ſum. Minor te natu ſuz . i. adoleſcẽtior te ſum Sum aliquãto te natu maior. ſum paulo ľ mul to te natu maior. Sum te natu maior ãnis duodecim. Sic veteres po ẽte dicunt / Maiuſculus te ſum. i. aliquãto maior te annis. Poteſt etiã rñderi ꝑ denoiatiua ſiue adiectiua. vt eſt bimus. i. duoꝝ annoꝝ. Tri/ mus q̃drimus nõ vltra. ⁊ ƒm quoſdã biennis triennis quinquẽnis Sed hæc in ennis apud autores nõ ſunt vſitata

Menſuraq̃ȝ notes vt vaſa trium modioꝝ

¶ Sũma. Dictio ſigñs rem menſurabilẽ p̃t regere gtĩ ſigñtem quã titatẽ menſuræ. vt vas trium modioꝝ. dr nomen. qr ṽba regunt accm̃ vel abltĩ. vt appendet tricẽtos ſiclos argenti. petrus excedit tres pe/ des vel trib9 pedib9. Diciť ſubm̃. qr nomen adiectĩ regit abltĩ. vt lõ gũ ſex pedib9. ¶ Sciend̃ ꝙ pñs lrã intelligiť de oĩ menſura ſeptẽplici Menſurať ei res ſeptẽ modis. Primo ƒm multitudinẽ. vt turba ducẽ toꝝ hoim. grex ducentaꝝ ouiũ. Armentũ centũ boum. Scd̃o res men ſurať ƒm longitudinẽ. vt lignũ trium pedũ. cubitoꝝ. vlnaꝝ Iter vnius paſſus. iter triũ ſtadioꝝ. iter triã milliũ. i. milliarioꝝ. Cũ ꝑueniſſent iter vnius diei. Iter ſabbati. iter bidui tridui q̃tridui. Tercio ƒm lati tudinẽ. vt terra triũ iugeꝝ. ⁊ potiꝰ in ſingulari eſt ſcd̃æ q̃ȝ terciæ decliã tionis. Quarto ƒm ꝓfunditatem. i. ƒm craſſitudinẽ. vt trabs q̃tuor pe dũ. Quinto ƒm capacitatem. vt vas triũ modioꝝ. Sexto ƒm ætatem vt puer octo annoꝝ. ⁊ de illo prius dcm̃ eſt Septimo menſurať ƒm põ dus. vt piper vnius ſcrupuli. vnius vnciæ. drachmæ. Vñ. Grana vigi ſcrupulus ſcrupuli tres drachma ſed octo. Vntia dat drachmas du/ odena dat vntia librã. lotto onis een loet. ¶ Scd̃o ſciendũ Regľa p̃t ꝯuerti. hoc eſt dictio ſigñs menſurã p̃t regere gtĩ ſigñtem rem mẽſu/ rabilem. vt marca auri. libra auri. pondo auri. vlna pãni. Iugeꝝ agri. quarta vini. Modius ſimilæ. modius ſalis. vt apud Ariſtotelem. Non eſt noſſe amicos antea q̃ȝ modium ſalis ſimul comederũt. Tulli us in libro de amicicia dicit. Multos modios ſalis ſimul eſſe edẽdos vt amicicie munus expletũ ſit. Semodius ſcobis. Et eſt ſcobs ſcub/ be. Iuuenalis. Semodio ſcobis hæc emundat ſeruulus vnus. Sed ſcrobs een gat dat die ſoghen wroetẽ. vel ſtappen dic die viande makẽ ad decipiendũ inimicos. Talentũ piperis. ¶ Sciendum Tercio q̃/ dam dictiones ſignificãtes incertã quantitatẽ etiam regunt gtũm Vt ſunt hæc multũ paꝝ plurimũ modicũ ſatis minus quid aliquid quic/ quid quippiam nihil. Idipſum tantum quantum tantulum quantu/

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

lum tantillum q̄ cum gt̄o ornant locutioēm. vt multum pecunie. ele/
gantius dicit. q̄m multas pecunias Amor plus aloes q̄ʒ mellis hʒ Iu
uenalis. Nō tibi plus cordis ſed magis oris ieſt. Hoc eſt tibi plꝰ dam
ni q̄ʒ commodi allatuꝝ. h̄ eſt tibi plus doloris q̄ʒ iucūditatis allaturū
h̄ eſt tibi plus inuidie q̄ʒ gratiæ allaturum. h̄ eſt tibi plus dedecoris
q̄ʒ laudis allaturum. Si tacitus paſci ſciret coruuſqʒ ſilere. plus da/
pis ⁊ rixæ minus inuidieqʒ teneret Apud Saluſtium. In catiliā erat
ſatis eloquentiæ prudentie parum. Quantum quiſqʒ ſua nummoruꝫ
ſeruat in arca. Tantum habet ⁊ fidei. Hieronymus Mirabimur tā
tum dari pro tantillo laboris. Tullius Tantum cibi ⁊ potionis ad/
hibendum vt reficiantur vires nō opprimātur. Satis ꝟborum dediſti
mihi Nihil periculi eſt. Boetius Nihil mali inuenio in homine iſto
In euangelio Sic quid cum ꝯpoſitis. vt quid turbæ eſt illic. wat re/
moer is ghinder. Sic deriuata a q̄d vt q̄cq̄d boni. q̄cq̄d pecuniæ mihi
mutuo dederis reddam ad minimum quadrantem q̄cq̄d mali mihi fece
ris dei amore tibi ignoſco. Prudētius Quicq̄d eſt ꝟtutis vſquā pſal
lant in laudem dei. Age q̄cq̄d tibi eſt virium expire vel experitor Quid
rei eſt tibi cum illo wat hebſtu mit hem te doen Quid tibi iſtic nego
cij erat. Si quid tibi neruorum ⁊ virium iam fac ꝯſumas ſiue periculū
facito. doe nu dijn beſte. Sed q̄n q̄d iungit gt̄o ſignificāti hominem.
tunc fit interrogatio ꝑ ꝯtumeliam. vt quid homis es Quid mulieris
habes. Nōſtrum homis huc nō illuſum venit. ¶ Sciēdum vltio
q̄ʒuis hæ dictioēs parum aliquātum dicūt quātitateʒ ⁊ regāt gt̄m ſua
tamē ꝯpoſita in ꝑ termiāta. vt parūꝑ aliquātiſꝑ pauliſꝑ referūtur ad
tp̄is breuitatem ⁊ n̄ regūt gt̄m quem regūt ſua ꝑmitia. Dicit eīn paꝝ
pecuniæ ⁊ nō parumꝑ pecuniæ. quia ꝭnt breuitatem tp̄is. vt ſteti hic
pauliſper.

Remqʒ repn̄tans regit hūc aut ſigna figurans
In crucis hoc ſigno vel regis imagine ſigno

¶ Sentēcia Exponit duas regl'as quaꝝ vna. Dictio ꝭns rem
repn̄tantem regit gt̄m ſignificantem rem repn̄tatam. vt nomē homīs
vocabulum homis. i. nomē ſiue vocabulum ſignificās hominē. Cir/
culus vini. i. circulus ꝭns vinum. Crux medonis Vexillum dedicatō
nis. i. ꝭns dedicatōnem. Iris pluuie. i. ſignificans pluuiā halo venti.
Eſt eīn halo circulus circundans lunam Et dr̄ ꝭm diuerſos colores
diuerſa ſignificare. Vn̄ Pallida luna pluit rubicūda flat alba ſereāt.
Sic dr̄ ꝟba damnādi ⁊ accuſandi etiā regūt gt̄m. Nomē ꝑtis. i. ꝭns ꝑ
tem. vrina ſanitatis vrina egrotationis. Etiam per metaphoram lo/
quitur diuina ſcriptura. Sal ſapientie Sal diſcretionis Zona caſti/
tatis. Lilium caſtitatis. flos pudoris. ſcutum lucerna fidei. oleuꝫ cha
ritatis. argumentum inuidiæ monumentum victoriæ facies dolentis
vt quia ei erat facies ambulantis in hieruſalem propterea nolue/

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

runt eum ſuſcipe ſamaritani. Nota infamiæ. ¶ Secunda regula hæc
eſt. Dictio ſignificãs figuram ſiue imaginẽ regit gtĩ ſignificantẽ rem
figuratã ſiue cuius eſt imago. vt imago regis. ſtatua herculis. effigies
chriſti. Vñ Effigiem chriſti dum tranſis ſp honora. Non tñ effigiem
ſed quẽ deſignat adora. Figura imago effigies ſimilitudo ſignum fere
idem ſignificãt. Signa dñr opera ſculptilia ſiue fuſilia ſiue cætera e⁹/
modi ad effigiem aĩalium fabricata. Tabulæ ſola opa pictorꝝ. qꝛ in ta
bulis antiq̃ pingebãt. non in parietibus. Sed effigies eſt figura tam ĩ
picturis qꝫ in ſculpturis ad viuã alterius imaginẽ facta. ⁊ venit ab ef
fingere qđ eſt ad alterius formã fingere. vel quodãmodo repñtare. vt
Tullius đt effingere vim demõſtenis copiam platonis iucunditatem
iſocratis. Sunt etiã exempla huius regulæ. Species lapidis. ſpẽs pi
cæ. ſpecies ioãnis. qꝛ ſpecies ẽ imago rei in mẽte. Et đꝛ alio noĩe termi
nus mentalis ſiue ꝯceptus animi. ſiue naturalis ſimilitudo rei. Sig/
nũ large accipiť ꝓ oĩ illo quod offert ſe ſenſui. ⁊ aliud delinq̃t itellectui
et hoc mõ non ſolum termĩ vocales ſcripti mentales dñr ſigna. ſed eti
am res q̃ ñ ſunt termini. vt circulus ẽt vinũ veãle. halo ẽt vẽtũ validũ
Signũ ſecundo ſtricte accipiť. ⁊ ſic eſt illud qđ offert ſe ſenſui ⁊ aliud
relinquit intellectui ⁊ cum hoc p̃t ingredi ꝓpõem ſiue eſſe pars ꝓpõnis
ſiue ꝓpoſitio. ⁊ ſic ſolum termini dñr ſigna. vt ille terminus circul⁹ ha/
lo. ⁊c̃. eſt ſignũ ſecundo modo. ſed res ſignificata ſignũ priori modo
Signũ eſt alicuius rei ſignũ. ⁊ ergo ꝯſtruiť cum gtõ aut cum dtõ Vt
ioã. dedit mihi ſignum. ſignũ ioanis aut ſigna arietis. Jo. dedit mi/
hi ſignũ petꝝ reuerſum eſſe. Signum dať de pñti preterito ⁊ futuro
Jo. dedit mihi ſignum petꝝ eſſe fuiſſe fore domi. Jo. dedit mihi ſignuꝫ
ſe audiſſe me loquẽtem teutonice. Jo. dedit mihi ſignum ꝙ petrus ſit
domi. Signum militare eſt vexillũ. Lucanus. Signa pares aq̃las ⁊
pila minantia pilis. Cæterꝝ ſigna dicimus indicia reꝝ. vt cum dicim⁹
tumorẽ eſſe ſignũ veneni. ſigna etiam ſtatuæ appellanť. vt tabulæ ca/
piunť pro picturis. ¶ Nota ꝙ ſigna ſunt multiplicia. q̃dam eñ ſunt
ſigna vocum ſcꝫ vt re mi fa ſol la. q̃dam numeroꝝ. vt cypheræ ſunt nu
meroꝝ notæ i ꝛ ꝫ. ⁊c̃. Lr̃æ græcoꝝ ſunt notæ elementoꝝ ⁊ numeroꝝ. vt
Alpha ⁊ iotha ſignificant vndecim vita. ⁊ iota ſignificant duodecim.
Item d ẽt quingenta dc ſexcenta octingenta. Sunt item notæ dictio
nũ ſolet eñ eſſe nota q̃ ẽt hoiem. ¶ Sciendũ ꝙ multe oꝛõnes h⁹ lr̃æ
faciunt etiã amphibologiã. vt ſignũ crucis p̃t eſſe regimen cauſæ for/
malis. ⁊ tunc eſt ſenſus. Signũ quod eſt crux p̃t etiam eſſe regimen h⁹
regulæ repñtationis. ⁊ ſic eſt ſen ſus. ſignũ ſigns crucem in qua chriſt⁹
paſſus eſt. Gemitus doloris. latratus iræ. palloꝛ timoris. i. ſigns pal/
lorem. dolorẽ iram. ⁊ ſic eſt regimen repñtationis vel effectus ex timo/
re ira dolore. ⁊ ſic eſt regimẽ cauſę efficientꝫ. ſtatua herculis. id eſt rep̃/
ſentans herculem.

His precium iungas vt ſalmo. ⁊c̃. vt ſupra.

Sũma. Nomen ſigns rem appreciabilẽ. i. q̃ precio emi vel vendi p̃t re/

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

git dtm̄ ſignificantem q̄ntitatem precij. vt rūbus trium florenorum
Jo. vi. Ducentorum denariorum panes eis non ſufficerent.
¶ Sciendum q̄ lrā ſolum intelligitur de nōib9 ⁊ non verbis. q̄a de
v̄bis loquitur alexander in regimine ablatiuorum. ¶ Nota v̄ba pre
cij qualia ſunt hæc emo vendo venco venūdo mereor cōſto liccor fene
ror paciſcor pango hn̄s pepigi comparo. Eſtimo ⁊ ſilr̄a regūt ſolum
q̄tuor gtōs. vt tanti quanti pluris minoris cum cor̄ ꝯpoſitis. vt tan
tidem tantilibet q̄ntilibet q̄ntiuis q̄nticūq; ⁊ totidem. Emi hanc rem
tanti q̄nti tu emiſti. Cicero. Aiebat te tanti æſtimaſſe q̄nti ſacerdotē.
Juuenalis. Magis illa iuuant q̄ pluris emūtur. Et p̄ter illos q̄tuor
gtōs dictos v̄ba precij ſemper regūt abltm̄ p̄cij determinati ⁊ indeter
minati. vt emamus ducentis denarijs panes. Plinius. Venìſſe murē
ducentis nummis caſſilinū obſidente hannibale eumq; qui vendide/
rat fame interiſſe emptorem vixiſſe annales tradunt. Matheus. Cur
vngentum h̄ nō venijt plus q̄3 triginta argenteis. De precio indefiniā
to. Poterit eim̄ venūdari multo ⁊ dari paupib9. Nunc emitur magno
nil niſi poſſe loqui. Valerius. v̄tus magno vbiq; eſtimatur præcio.
Litterulæ meæ non ꝯſtāt mihi p̄uo. Et dictis quator gtis nūq; debet
iungi ſubſtantiuum gti caſus. ſed ſunt cum ſubſtantiuo mutandi in
abltōs. ergo hæc locutio ioannes tanti emit equum quanti potuit nō
eſt reſoluenda ſic. Emit tanti precij quanti potuit. Sed in abltm̄. vt
emit tanto precio q̄nto potuit. Sic hæc ¶ Non pluris vendo q̄3 alij
fortaſſe etiam minoris. id eſt nō plurimi precio fortaſſe minori. ergo di
cendum erit vendam q̄uāto potero pluri. vendam q̄3 plurimo potero.
Quia genitiui pluris ⁊ minoris compatiui gradus ſæpe inueniūtur
regere abltm̄ ſignificantem rem exceſſam ⁊ quātitatez exceſſus. vt emi
equuz eneum pluris illo. emi equum multo pluris paulo pluris dimi
dio pluris duplo triplo pluris. ⁊c̄. Emi pluris trib9 ſolidis talento ſe/
milibra. ⁊c̄. Emi pluris conſueto precio. ſicut emi ꝯſueto precio. i. plu
ri p̄cio ſeu ære grandiori. ¶ Ex iam dictis ſequūtur duo. Unum ad
interrogatioēm factam in gtō p̄ quanti rn̄deatur in abltō. vt quanti
emiſtis. rn̄deri poteſt trib9 ſolidis. vt Comicus. Quanti dos eſt t̄gin
ta nummis. Apud Ciceronem. Quanti addicti mille nummum.
¶ Scdm̄ ſequēs ex p̄dictis eſt q̄ cum dictis q̄tuor ntis tāti quāti ⁊c̄
cōiūctio p̄t copulare abltōs caſus. Apud Juuenalem. Balnea ſexcē
tis ⁊ pluris porticus empta. Apud Comicum. Quid agas niſi te vt
redimas captū quē queas nūmo aut quāti queas. Verba p̄cij inueniū
tur non ſolum cum p̄dictis gtis vel abltis. ſed etiam cum aduerbijs
ꝯſtruūtur. vt emi equū care. emi equū carius q̄3 tu. emi h̄ vili vilius.
Et ſunt vile ⁊ carum o ꝓpoſita. ſic vēdidi domū carius q̄3 tu. Jtem p̄ v̄
ba p̄cij nō ſolum intelligūtur illa v̄ba emo vendo ⁊ hmōi. ſed oīa alia
v̄ba p̄ q̄ fieri p̄t ꝯtractus ⁊ ꝯuētio. Et ſunt doceo diſco. vt apud Pli/
nium. Neminem minoris docui talento. Quanti hanc artem didici/
ſtis ab illo. Et ſimiliter hec verba mulcto cōdenno poſtulo vador. vt
quanti eum pretor mulctauit. reſpondetur tricentis libris. Tullius.
Accuſator vadatus eſt eum decem vadib9. Jtem ablatiuus precij nō

ſpꝫ ſignat genus nummi ſꝫ ꝗcumq̃ rem aliam. vt emerem h̃ vita mea ſiue corꝑe meo. Apud boetiū. Qđ vita non ſegnis emeres. Itē abltis rectis a ṽbis p̃cij non adiungēda eſt ꝑpō Non ei dicendū eſt emi ꝓ tribꝫ ſolidis. ſꝫ emi tribꝫ ſolidis ſqꝫ rariſſime mediante ꝑpōe vt apđ Quitilianū. Si ad nos admonuiſſes ꝓ q̃ntuplo vendidiſſes. Interrogabimus ergo q̃nti emiſti. ⁊ non ꝓ q̃nto ſiue q̃nto emiſti ¶ Sciendū ṽba exiſtimationis ſiue æſtimationis facio curo duco puto exiſtimo pēdo regunt hos gtōs. Magni maioris maximi. parui minorꝫ minimi. mlti pluris plurimi. Tāti q̃nti flocci. Nauſi nihili penſi. Ex q̃bꝫ gtīs ṽba p̃cij ſolum q̃tuor regunt. vt tanti q̃nti plurꝫ ⁊ minoris. ⁊ hæc impſoālia intereſt refert etiā quatuor vt tanti quāti magni ꝑui q̄ etiā cū gtīs ſiue aduerbijs ꝯſtruunť. Exēpla. vt Facio te magni. facio te pluris illo. facio deū plurimi. Ita etiā ꝑ ſuum paſſiuū fio. vt fio a te magni pluris maximi. Ouidiꝰ. Atq̃ aliq̄d corpore pluris habeto. De intereſt. Quāti intereſt. intereſt tanti quāti intereſt. ¶ Item ṽba ſubſtātiua ⁊ ṽba hn̄tia ꝯfinem ſigtionē regunt etiā gtīm determinati ł indeterminati p̃cij. vt eſt triū ſolidoꝝ ſalmo eſt tāti. Eſopꝰ. Quilibet eſt tāti munera quāta facit. Et h̃ ṽbum ſubm̄ regit abltm̄ p̃cij mediāte poſſeſſiuo vt liber erit tuꝰ tribꝫ ſolidis. Horatiꝰ. Fiet eritq̃ tuus nūmoꝝ millibꝫ octo. Ita etiā facio cū poſſeſſiuo. vt poterꝫ hunc libꝝ facere tuū ęre ⁊ n̄ p̃ce. qđ etiā abſq̃ poſſeſſiuo licet raro inueniť. vt iiij. regū ca. vij. Cras modius ſiľe vno ſtatere erit. Exēplum de hn̄tibꝫ ꝯfinē ſigtionē cum ṽbo ſubſtātiuo. vt apparet videť reputať triū ſolidoꝝ tāti plurꝫ minorꝫ Itē valeo inueniť regere gtīm accm̄ ⁊ abltīm indeťminati p̃cij De gtō indeterminato. Regnū cœloꝝ tm̄ valet quantū hēs De abltō. valꝫ tribꝫ ſolidis. Terra quā poſtulas quadringētos ſiclos aureos valꝫ Gen̄. xx. ¶ Itē paciſcor ṽbum p̃cij regit accm̄ ⁊ ꝑt q̄nq̃ in pactū dare. q̄nꝫ in pactū petere. q̄nq̃ ꝑt recipe in pactum. ⁊ etiam regit gtm̄.

Per ſupplementū ꝓprijs iunges gtm̄
Dalida ſampſonis ꝓbat hoc iacobiq̃ maria

¶ Sūma ē q̄ ꝓprium nomē ꝑt regere gtīm ꝑ ſupꝑletionē noīs appellatiui. vt dalida ſampſonis. i. dalida vxor ſampſonis. Maria iacobi. ibi ſubaudiť mr̄. Et freq̄ntius fit illa ſupꝑletio ꝑ noīa gn̄ationis. vt ſunt pr̄ mr̄ filius filia ſoror nepos vxor maritꝰ. vt æneas anchiſæ. i. filiꝰ anchiſæ. Aiax oilei. i. filiꝰ oilei. Martia catonis. i. vxor catonis. Porcia catonis. i. vxor ł filia catonis. Andromache hectorꝫ. i. vxor hectoris Itē latini loco p̄tonymicoꝝ q̄ græca ſunt ⁊ græco more ponunť vtunť libentiꝰ gtō vel ntō pr̄is ſeu gn̄is. vt ꝓ ſcipiades dicunt corneliꝰ ſcipio Eneas ſiluiꝰ ꝓ ſiluiades. ioēs petri. vel ioēs petrꝰ ꝓ petrides ¶ Propꝛium nomē multis modis inueniť regere gtm̄. Primo ex vi poſſeſſionis vt griſellus petri. morellꝰ petri. i. equꝰ niger petri. Scđo ex vi demonſtrationis eſſentiæ. vt petrus magnæ ſcīe hoc dixit. Tercio ex vi gn̄ationis. vt ſymon ioānis. petrus petri. Quarto ex vi ꝑtitionis vt video duos quoꝝ petrus eſt vnus. Boetiꝰ Quoꝝ baſiliꝰ regio miniſterio de

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

pulſus Quinto quãdo ꝓprium ponitur ꝑ appellatiuo. vt aiax eutro
pij.id eſt pugtor eutropij. Sic tiphis ponitur pro nauta nauiuz ⁊ au
tomedon ꝑ auriga. Sexto ꝓpria nomia vrbium regũt gtĩn ſignifican
tem locum in quo vrbes ſitæ ſunt. vt bethleem iude. chriſtus natus ē
in bethleem iudæ Sic dr Colonia germanie. Moãſteriũ weſtfalie.
Septimo ꝓpria fluuioꝝ regũt gtĩn loci vt rhenus germaniæ. Maxis
cretæ. Octauo ꝓprium nomē dr regere gtĩn vrbis in qua qs natus eſt
vt ioãnes colonie ioannes maguntie. Sed bõi autores potius loquũ
tur ꝑ poſſeſſiua vt ioãnes coloniẽſis ioannes maguntinus. Vel ꝑ ab
latiuum mediãte de ꝑpõne vt egidius de roma vel romanus. Et fiũt
q̄dam dictorum regiminum ad tollendam equiuocatioẽm. vt maria
iacobi. ad drãm aliarum mariaꝝ. qꝛ fuit ⁊ maria ſalome ⁊ maria cleo/
phe Sic ⁊ in ciuitatum ⁊ fluuioꝝ nõib⁹ vt Moãſterium eyflie ad de
ferẽtiam Moãſterij weſtfaliæ ❡ Item ꝓprium nomē fit multꝭ mo
dis appellatiũ Primo qñ tranſſumitur ꝑ appellatiuo. vt Tiphis pro
nauta. Nero ꝑ crudeli. Judas ꝑ vẽditore. Salomõ ꝑ ſapiẽte. Auto/
medon pro auriga. Choridõ pro ſtulto. Et ſic p̄t hrē ꝓpriũ plalem nu
meꝝ rõe illi⁹ trãſſũptõis vt ĩ hac vrbe ſt mlti ſalomões. i. ſapiẽtes. Et
mltos illic hectoras eē puto ibi hectoras eſt acci caſus. Scdo ꝑ diſtri
butioẽm qñ nomi ꝓprio addit nomē diſtributm̃ vt õnis ioãnes currit
id eſt omnis homo nomiãtus ioannes currit. iacobiq; pariles. i. ambo
iacobi ❡ Item ꝓprio nõi ſæpe additur poſſeſſiuum ꝑ ſubauditioēz
nois appellatiui. Vñ vgilius. Quid meus æneas in te ꝯmittere tãtũ.
Quid troes potuere. i. filius æneas. Hãc tua penelope lento tibi mit
tit vlixe. Virgilius Nec viueret tibi tuus hic meris nec ipſe menal/
chas. Sic dicimus de aliq̃ familiariter nob ꝯiũcto Petrus olim tu⁹
nũc me⁹ immo vtriuſq; nrm̃ te plurimũ ſalutat

Multaq; comperies cum poſſeſſiua reſolues

❡ Sũma ſi poſſeſſiua reſoluãtur in gtĩn ꝑmitiui mlta repiũtur regi/
mina ſeu multe vires regiminũ. qꝛ ex tali reſolutiõe qñq; orit regimen
poſſeſſiõis vt Redeũt ſaturnia reg̃. i. reg̃ ſaturni Comicus patria ab
ligurĩuerat bõa. i. bõa pris Ager roman⁹. i. ager vrbis romæ qñq; orit
regimē ptis. Caro porcina. i. porci. qñq; orit regimē famulat⁹ vt ſcri/
ba papalis. i. papæ. qñq; regimē cauſe materialis vt panis triticeus. i.
tritici. Qñq; regimē ꝯtinẽtie vt monumẽtũ pꝛnum. i. monumentum
in q̄ corp⁹ pris ſepultũ erat. Ficus arborea. i. ficus arboris. Qñz rgi
mē repñtatiõis vt nomē arboreũ. i. nomē rns arborem ſiue nomē arbo
ris. Qñq; regimē gñatiõis. vt ꝑameia ꝑles. i. ꝑami. ꝑmeia vgo. i. vir
go filia ꝑami Qñq; regimē relatiõis. vt herilis filius h̄ eſt dm̃ Et ſo
lus ruus dicere p̄t video herilem filiũ. i. filiũ dm̃ mei. Sic ecõtra dr
ruus dm̃cus. i. ruus dm̃. Fit etiã aliud regimē ꝑ h̄ nomen dm̃cus vt
dies dm̃ca. i. dm̃ dies. dm̃ca dies. i. dies ſolis Et ſcribit in lrĩs datum
Anno dm̃co M. cccc. xc. id eſt anno dm̃. Nam ſuum ꝑmitiuum dñs
equocatur. qñq; idem eſt qd poſſeſſor tũc res poſſeſſa eſt ſuũ correlati

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

nū.vt dñs rei poſſeſſe.dñs dr̄ ſicut dñs agri.⁊cījs. Scđo dr̄ dñs ille ꝗ
habet ſeruū.⁊ ſic ſuum correlatīm eſt ſeruus. Primo mō capit̄ large.vt
vnuſquiſqȝ eſt dñs ſuaꝝ reꝝ.ſcđo mō ſtricte. ¶ Sciendū ꝙ ſola poſſeſ
ſiua noīa ſunt reſoluenda.ſed non ꝓnoīalia.qr̄ non manet ſp̄ eadē ſn̄ia
vt amor meus.i.amor mei non valet. Prior ei orō actiue ſt̄.i.amor ꝗ
ego alium amo. Sed amor mei paſſiue ſt̄.i.amor qui de me habet̄.
Nūqȝ etiam orō non maneret latina ſi ꝓnomen poſſeſſiuū reſolueret̄ i
gtīm primitiui. Nā liber tuus ſuus meus nr̄ vr̄ ſunt latine orōes liber
mei tui ſui.⁊c̄.non ſunt latine qr̄ apud autores tales orōnes non repe
riunt̄.ꝙ non ſint latinæ pȝ ex triplici ſigno. Primū eſt ꝙ autores poti
us copulant diſſiles caſus mediante ꝯiunctione.vt ager meus ⁊ ꝑteri
dr̄ latinius qȝ ager mei ⁊ petri. Apud Comicū. Meo p̄ſidio atqȝ ho
ſpitis. Ps̄. Renouat̄ iuuentus tua ſicut ceruoꝝ. In eodē. Edificauit
ſicut vnicorniū ſacrificium ſuū. Ouidius. O multū miſeri meus illi/
uſqȝ parentes.ꝓ meus tñ aliq̄ mis legunt. Scđm ꝙ ad interrogatīm
rn̄detur meū ⁊ non mei. Terciū ꝙ ſæpe illis poſſeſſiuis iungunt̄ gti po
tiſſimū illi gti ſolius ipſius iſtius.vt meꝰ ipſius liber eſt iſte.mea ſoliꝰ
oꝑa defenſus es. Tuā ipſius aīam gladius doloris pertranſiuit. Nr̄a
ipſoꝝ corpora in nouiſſima die reſurgent. Sic etiā gtūs ꝑticipialis vt
abige muſcas a facie mea ſcribentis. ¶ Hinc ſequit̄ correlarie ꝙ illa
duo noīa cauſa ⁊ natura apud bonos autores ſp̄ iungunt̄ poſſeſſiuis.
nunqȝ gtis primitiuis.vt veni huc tua cauſa.feci id vrā cauſa. Omēs
hoīes natura ſua bonū appetunt.⁊ nō natura ſui. Quare apud Boe/
tiū quidā libri ſunt deprauati menda librarioꝝ hn̄tes more græcoꝝ.
Faciam id tui cauſa libenter cū libri non deprauati habeant. Faciā
id tua cauſa libenter ⁊ natura ſua.nō natura ſui. De fortuā.ſeruauit
in ipſa mutabilitate ſua ꝯſtantiā.⁊ nō mutabilitate ſui.qr̄ nō latinus
ſed mos græcanꝰ eſt. ¶ Itē poſſeſſiua noīalia reſoluta in gtīm non ſp̄
faciunt eandē ſn̄iam.vt ſuſpicio vxoria ſt̄ ſolū actiue.ſed ſuſpicio vxo
ris eſt dubioſa ſn̄ia.an locutio de ſuſpitione vxoria vel maritali.⁊ ſt̄
actiue ⁊ paſſiue.ſic amor patrius ſt̄ ſolū actiue Sed amor pr̄is ⁊ acti
ue ⁊ paſſiue ſt̄. Sic amor filialis actiue ſt̄.ſed amor filij ⁊ actiue ⁊ paſ
ſiue ſt̄. Ergo tutius eſt loq̄ ꝑ poſſeſſiua qȝ per gtīm primitiui. Itē com
munes terminationes poſſeſſiuoꝝ ꝯtinent̄ his ꝟſiculis. Enſis atus l̄
eus anus ſil̄ addit̄ inus. Poſſeſſiuoꝝ dicas finalia quinqȝ.vt ager da/
uentrienſis.hō vnnenſis.hō ciuitatis vnnæ.⁊ fere ſp̄ formant̄ a ꝓprijs
p̄ter pauca.vt hortenſis. De atus Auratus hō. Nūmatus.i.hō mul
toꝝ nūmoꝝ. Vlī. Nunc bñ nūmatū decorat ſuadela venuſqȝ. De eus
vt æneus. Anulus æneus.i.ære factus. Clipeus æneus. De inus ml̄
ta ſunt. Nā de oībus noībꝫ beſtiaꝝ format̄ nomē in inus.vt ouinꝰ ca/
ſeus.i.de ouibꝫ. Caro porcina. Jn̄ excipit̄ ſus qđ format ſuillus a um.
vt comedi carnē ſuillā. Hinc cæſar auguſtus audiens herodē inter in
fantes ꝓpriū filiū occidi mandaſſe Herodis inq̄t me porcū eſſe malim
qȝ filium alludens more hebraico. Sic em̄ carnibus ſuillis ſicut huā/
nis abſtinent. Teſte Juuenale. Quidā ſortiti metuentē ſabbata prēȝ
Nil præter nubes ⁊ cœli numen adorant Nec diſtare putant humana

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

humana carne ſuiluam. Quia pater abſtinuit mox ꝛ ꝓpucia ponunt. Omnia in inus veniētia a nōib⁊ beſtiarum i ꝓducunt. ſed fere alia in inus corripiūt vt faginus oliaginus bombicinus Criſtallinus. Flacco tn̄ docēte Mediaſtinus penultimā ꝓducit. Vn̄ ait. Tu mediaſti/nus tacita ꝓce rura petebas. De anus. vt homo romanus. i. ciuitatis romæ. Dictum ambroſianū. i. dictum ambroſij. Et dr̄ de btō hieronimo. Ciceronian⁹ es ꝛ nō chriſtianus Et plures alie ꝟminatioēs ſūt poſſeſſiuoꝝ vt dictum eſt ibi materiam ſignās.

De r̄gimie gti a vb pſonalib9 (Ec vi rei vbi ſig̃ficate p mod alteri9;

Additur oblitus memini memororq̄ʒ recordor

¶ Sm̄a. Illa ꝟba obliuiſcor memoror memī recordor ꝛ ſilīa regunt gtm̄ vel accm̄ Et ꝑ illa ꝟba intelligūtur oia alia obliuiſcēdi ꝛ meōrā/di ꝟba. vt oblitus mei vel me. Lucan⁹ Curſus oblita vagi. Eſt meretrix oblita dei eſt oblita ſorde. De accō Ipecq̄ʒ balātum grex obliuiſcitur eſum. Cum bn̄ valeas mei memīeris. Faciā vt mei ſp memīeris. Memīt ne mei. Rn̄det Ne ſemel q̄dē vr̄i memīt. De accō. ꝟgili⁹ Numeros memī ſi ꝟba tenerē Apd̄ eūdē Forſan ꝛ hæc olim memiſſe iu/uabit. ¶ Sub ꝟbis lrē q̄dam alia debēt ꝯphēdi. vt recolo qd̄ etiam reperitur regere gtm̄ vel accm̄ tn̄ frequētius accm̄ Sic etiaʒ remiſcor meōror Vn̄ Gregorius. Cū ꝓoris vite recolo quaſi poſt tergū ductis oculis viſo littore ſuſpiro Sic remīſcor Vn̄ remīſcere dn̄e miſeratio nū tuaꝝ vbi romana trāſlatio hʒ miſeratioēs tuas. In cātico zacha/rie Meōrari teſtamēti ſui ſancti Sed hoc nomē meōr ſolū regit gtm̄ ¶ Circa lrām ſciēdum q̄ hoc ꝟbū defectiui memini hn̄s ſolū memīerim meminerim meminero memiſſe necnon memēto mementote duo ſt Vno modo recordari dencken. ꝛ hoc modo habet triplicem ꝯſtructioēm cū gtō accō ꝛ cū dicto Exm̄ de gtō Ne memīeris dn̄e iniq̄tatū noſtraꝝ Cum accō Numeros memī. Cum dcō. Memī me h̄ legiſſe Memini me h̄ nūq̄ʒ locutum fuiſſe. Scd̄o memī ſt mētioēm facere ſiue ꝟba de aliqua re facere ꝛ ſic regit gtm̄ vel abltm̄ mediāte ꝓpōne de. vt Illa de q̄b⁊ pauloante memīmus. De q̄b⁊ multi meminerunt. Alexander de multoꝝ ꝟboꝝ regimīē nō memīt De gtō. Quintilian⁹ Necq̄ʒ ōnino huius rei memīt. ¶ Item memor nomē ſolū regit gtm̄ cum ꝯpoſitis vt immemor rememor Et ſt memor cū ꝯpoſito imme/mor duo. Primo dāckſam recordās. Scd̄o eſt dāckber. Ita ꝯpoſitū immemor duo ſt. Primo ꝟgheten Vn̄ Salomō In die bonoꝝ ne i/memor ſis maloꝝ Scd̄o ondācber. ſic aliqui dicūtur īmemores bn̄ficioꝝ Commeōratio q̄ſi exprobatio eſt imeōris bn̄ficij Drā inter meōro ꝛ memoror Nam memoro as are ſt narrare vertellen. ꝛ regit dati/uum cum accō. vt memora mihi hyſtoriam goliad. Muſa mihi cau/ſas memora. Virgilius Idem. Meminiſtis eīm diuæ ꝛ memorare poteſtis. ꝛ hoc modo dicitur. ꝟba illa nō ſunt memoratu digna. i. digna memorari. Inde memorabile. i. memoratu dignum. vt hoc erit memorabile cunctis ſæculis Sed memoror aris eſt memiſſe gedencken. ꝛ ſic regit gtm̄. vt dictum eſt. meōrare teſtamenti ſui ſancti. Drā eſt int me/

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

morari ꝛ reminiſci. Memorari ꝓprie dicim⁹ qñ h̄e⁹ in memoria qḋ nū
q̄ȝ obliti ſumus. ſȝ reminiſci ꝓprie eſt oblitū ad memoriā reducere. vt q̄
bñ reminiſcūẗ ñ bñ memorantẗ qꝛ in beluis eſt odiū ꝛ amoꝛ g̃ in eis eſt
meōria ꝛ non reminiſcētia. A meōro venit vnū ꝯpoſitū qḋ eſt ꝯmeōra
re. ꝛ eſt bñficioꝝ in aliū collatoꝝ memoriā facere vt taceat q̄ bñficia in
aliū ꝯtulit. ꝯmemoret is q̄ accœpit Nā ꝯmeōratio bñficioꝝ q̄ſi imme
moris bñficiȷ̄ ē exprobratio. Itȝ h̄ ꝯplexū in mentē venit videẗ regere
gtm̄ in ſuppoſito. i. a pte añriori. vt illi⁹ diei mihi in mentē venit. Ubi
priſcianus dr̄ eſſe antiptoſim. vt ponaẗ gtūs nti loco. i. illa dies. ſȝ aliȷ̄
dicunt eſſe eclipſim h⁹ nois memoria. vt ſit ſenſus. Cū meōria illi⁹ diei
mihi in mentē venit. vt Hiero⁹. Cū illius diei mihi in mentē venit q̄
añ ſummū iudicē ſtatuar. non ſolū aio ꝯmoueoꝛ. veꝝ toto corpe phoꝛ
reſco Inueniẗ etiā cū gtō plr̄is numeri. vt cū illoꝝ mihi tpm in mentē ve
nit. h̄ eſt meōria illoꝝ tpm vt ſit eclipſis. nō āt antiptoſis. Nō eni dr̄ la
tine. cū tpa mihi in mentē venit. Et hæc ſunt ſynonyma. In mentē ve
nit mihi. occurrit mihi. ſubiȷ̄t mihi. qḋ tñ vltimum etiā cū accō inueni
tur. Curcius. Sera pm̄a ſubiȷ̄t regē. ꝛ h̄ vbum ſubiȷ̄t ad miſerationē
ptinet. vñ Uirgi. Subiȷ̄t chari genitoris imago. ſubiȷ̄t deſerta creuſa
et erat vxoꝛ æneæ. Item dr̄ memoria teneo. ſȝ pnuncio meōriter. narro
memoriter. ꝯplectoꝛ meōria vel memoriẗ. . ediſco. ꝛ nō ediſcendū mente
tenus l̄ cordeten⁹ diſcere. vñ Quintilian⁹. Si lōgioꝛ ꝯplectēda memo
ria fuerit orō pderit p partes ediſcere. Etiā dr̄ repeto memoria l̄ meō
riter Sed cū dtō dr̄ tradere memoriȩ. mādare memoriæ. ſed meōriȩ p
dere. Mandare lr̄is ſiue ſcriptis. mandare lrāꝝ monumētis q̄ idem
ſignificant Sic ſæpe legiẗ lr̄is pditū eſt. mandatū ē. i. ſcriptū in libris
Dicere meōriter. teutȝ van buten ſegghen

De r̄gīe gti a v̄bis impſōlibꝫ Ex vi ptinentie ſig̃ficate p modū vt alteiꝰ

Inter̄. ꝛ eſt iunge demas pronoiā quincꝫ
Intererit regis vt regnum iure gubernet
Regine refert vt viuat crimine pura.

❡ Sm̄a hęc impſonalia intereſt ꝛ refert ſig̃ntia ptinentiā officiȷ̄ r̄gūt
etiā gtm̄. vt intereſt regȝ In q̄ncꝫ gti pmitiui excipiunẗ. ſcȝ mei tui ſui
nr̄i ꝛ vr̄i loco q̄ꝝ regunt q̄ncꝫ abltōs fœi gñis mea tua ſua nrā vrā vt
heri inẗfuit mea legere. hodie inẗeſt tua legere. veſpi inẗerit ſua legere
❡ Circa lrām ſciendū q̄ȝuis hæc vba nō regunt gtōs pmitiuoꝝ regunt
tñ gtōs poſſeſſiuoꝝ mediante ſbō eiuſdē caſus. vt intereſt mei filiȷ̄. inẗ/
eſt tui ſerui. inẗeſt nr̄i pncipis Scdō ſciendū hæc vba in eadem orōe re
gūt abltm̄ ꝛ gtm̄ mediāte ꝯiunctione vt mea ꝛ ioānis inẗeſt legere. i. ad
me ꝛ ad ioānē ptinet legere. Tercio hęc vba inẗeſt ꝛ refert cū dtis ꝛ ab
ltis regūt q̄ſdā gtōs ſine ꝯiunctiōe media q̄ ſunt vni⁹ ipſi⁹ ſoli⁹ In plr̄
duoꝝ triū ſoloꝝ ipſoꝝ oim pluriū paucoꝝ cuiuſcꝫ. vt tua vni⁹ intereſt
Mea ſoli⁹ intereſt. ſua ipſi⁹ intereſt id agere. ſua cuiuſcꝫ intereſt. het
behoert een ieghelic toe. Nrā ipſoꝝ ſoloꝝ oim. Scdō cū gtis pticipio
rū. vt inẗeſt mea legentȝ. Dicūt ꝛ poſſe dcā vba iūgi gtō ꝓpriȷ̄ nois. v

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

intereſt mea ioannis legere. Hæc ꝟba intereſt ꝛ refert p̄ter ꝓpriũ caſũ
regũt ntĩm a pte ãteriori. ꝛ ſic videntˀ poſita pſoãlr. ꝛ p̄ſertim ntĩm neu
tri gñis vt h̄ intˀeſt mea qd intereſt tua. Qd tua nõ intˀeſt id deſine p/
cunctari Comicus apud Ciceroẽm Si qd mea minus intereſt id te
forte magis delectat.

Eſt intellectum pro ptinet additur iſtis
Eſt patris matriſqꝫ pie ſuccurrere nato

¶ Hoc ꝟbum eſt captũ ꝑ ptiẽt. etiã regit oẽm gtĩm Apd Ciceroẽm
Eſt adoleſcẽtꝫ maiores natu vereri. exqꝫ his diligere optiõs ꝛ ꝓbiſſiõs
qꝝ ꝯſilio ꝛ autoritate vtatˀ. i. officium adoleſcẽtis eſt. nõ eſt officiũ qd
agitis. ten hoert ſich ſo niet. Quãuis hæc ꝟba intereſt ꝛ refert ꝯſtruãtˀ
cum abltis mea tua ſua. h̄ tñ ꝟbum ipſoãle ẽ nõ ꝯſtruitˀ cũ illis abltis
neqꝫ cũ gtis mei tui. ꝛc̃. Sꝫ cum ntis neutri gñis. vt meũ tuũ ſuuꝫ. vt
Actu. p̄mo. Nõ eſt vr̃m noſſe momẽta ꝛ tpa. In euãgelio Sedere ad
dextrã vel ad ſiniſtrã nõ eſt meũ dare vobis. Tuũ fuerit lris dare opaꝫ
Tuũ erit videre vt oĩa recte fiãt Comicus Tercio h̄ ꝟbum eſt ꝯſtruu
tur cum iſtis gtis moris ꝛ iuris. vt moris eſt. i. ad morem ptinet. Iu/
ris eſt. i. ad ius ptinet. Vñ Iuuenãlis. Moris erat quõdam feſtis fua
re diebꝫ. Itẽ qcumqꝫ dicta ſunt de h̄ ꝟbo ſubſtãtio eſt. etiã de ꝟbis hñ
tibꝫ ꝯfinem ſignificatioẽm eꝰ dicẽdum erit vt videtˀ tuũ adoleſcẽtꝫ vide
tur. Item hec duo ipſoãlia intˀeſt ꝛ refert accepta pro diſtat ꝯſtruuntˀ
cum illis gtis tãti quãti magni pui. ꝛ cũ hijs aduerbijs vel nõibꝫ ad/
uerbialiter poſitis. ſcꝫ mltum plus plurimũ. paꝝ minus mĩme. magis
maxĩe. paulum paucillum. nihil quid aliquid. vt tanti intereſt quanti
intereſt. pui intereſt magni interſt. Apud ciceroẽm Per magni intˀeſt
q̃ tibi tpe hæc epl̃a reddatˀ Ita cum refert. vt tãti refert q̃nti refert. pui
magni refert Eoſdẽ gtõs regũt qñ ſnt officiũ. vt apd Comicũ Cum
queritˀ qd tua intereſt Rñdetˀ tãti intˀeſt mea q̃nti tua intˀeſt. Exẽpluꝫ
vbi ꝑ diſtat ꝯſtruitur cum alijs dictiõibꝫ. vñ Horatius. Intˀerit mltũ
dauus ne loquatˀ an herus. Apud Iuuenalem Plĩmũ eñ intererit q̃
bꝫ artibꝫ ꝛ qbꝫ hũc tu. Moribꝫ inſtituas Item cuiuſmodi ſit qlibꝫ nõ
intereſt. Virtute dum ſit p̄ditus Cœlum pateſcit oibꝫ credẽtibꝫ Gre
cis latis barbaris Sic pui intˀeſt Itẽ hec tria ꝟba intˀeſt refert ꝛ eſt eq̃
uocãtur Intˀeſt qñqꝫ accipitˀ pſoãlr ab interſum. ꝛ ſic ſt cũ alijs ſimul
eſſe. ꝛ h̄ mõ regit dtĩm. vt ioannes oibꝫ negocijs nõ ſolũ interfuit. verũ
etiam p̄fuit. Hoc ẽ nõ ſolum ſe comitẽ veꝝ ꝛ ducẽ p̄buit. Sic dr̃ inter
fuit ꝯuiuio intˀfuit bello. Sic pſoãliter accipitˀ ꝑ mediat. Vñ Tulliꝰ
Inter te ꝛ me murus intereſt. Sꝫ qñqꝫ accipitˀ intˀeſt ipſoãlr. ꝛ ſic qñꝫ
ſt drãm vt qd intˀeſt inter ꝓdigũ ꝛ liberalẽ Id intˀeſt inter ꝓdigũ ꝛ libe
ralẽ. liberalis dat vbi qñ qbꝫ quãtum dãdũ eſt.. Qñqꝫ impſonaliter
accipitur ꝑ diſtat. vt parui intereſt. qñqꝫ accipitur imperſonaliter pro
ptinet ad officium. ꝛ hoc modo regit oẽm gtĩm p̄ter quinqꝫ gtõs p̄miti
uorum. Refert etiam equiuocatur. vno modo accipitur pſonaliter. ꝛ

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

ſic ẜt narrare. Qñqꝫ ẜt reportare. vt apud Virgiliũ. Aſpice aratra iu
go referunt ſuſpẽſa iuuẽci. Qñqꝫ retro ferre ſiue retrahere. vt refer pe
dẽ. vñ Virgili. Pedẽqꝫ refert q̃ſi tactus ab angue. Qñqꝫ grãs agere.
ſiue g̃tum eſſe ope. vt apud Tulliũ. Immortales tibi grãs ago. agãqꝫ
dum viuã. nam me relatuꝝ tibi nõ auſim affirmare. Sic dr̃. Ago vob
ampliſſimas grãs ſperoqꝫ me relatuꝝ. Qñqꝫ ẜt recipere. vt apud Boe
tiũ. Hæccine p̃mia referimus tibi obſequẽtes. Qñqꝫ ẜt idem qd̃ iteꝝ
ferre. Accipiẜ etiam aliqñ refert impſonaliter. ⁊ ſic dr̃ pui refert
¶ Itẽ intereſt, ꝓ diſtat qñqꝫ cum dtõ inuenit. vñ Comicꝰ Quid ſtul/
to ſapiens intereſt. Qñqꝫ cum abltõ refert. Vñ Iuuenalis. Paruo di
ſcrimine refert. Quo geſtu lepores aut quo gallina feret. Item hoc ꝟ
bum eſt equiuocat. Qñqꝫ accipit pſonaliter ⁊ ſic qñqꝫ ponit ſine caſu
in appoſito. ⁊ ſcd̃m dialecticos facit ꝓpõnem de eſt ſecundo adiacente.
vt deus eſt. i. deus eſt ens. Sic etiã qñqꝫ hꝫ poſt ſe aduerbiũ tp̃is vl' lo
ci. vt deus eſt. ſꝫ petrus eſt domi. ds̃ eſt vbiqꝫ. Qñqꝫ hoc ꝟbum eſt po
nit copulatiue. ⁊ ſic ponit inter ſimiles caſus. vt deꝰ ẽ miſericors. Qñ
qꝫ poſſeſſiue. ⁊ ſic regit gtĩm. vt hoc pecus eſt petri ¶ Et põt fere regere
oẽm gtĩm quẽ regunt noĩa. vt petrus ẽ magnæ autoritatis. vel etiã ab/
ltĩm. eſt mag̃ autoritate. ⁊ ſic de alijs regiminibꝫ. Qñqꝫ accipit ꝓualet
⁊ ſic regit gtĩm precij. vt liber ẽ tanti. Conſtruit hoc ꝟbum eſt etiã ſepe
cum dtõ. Primo qñ ponit ꝓ habeo. Eſt mihi domi pr̃ Sunt mihi bis
ſeptẽ preſtanti corpore nymphæ. Et ad hunc modũ reducuntur tales
locutiones. Quid mihi ⁊ tibi mulier. Ad Corinthios. Conuenienti/
bus vobis in vnũ non eſt iã diñcam cœnã manducare. hoc eſt ꝯueni/
entes in vnũ non habetis mãducare. Qñqꝫ ꝯſtruit cum hoc noĩe opꝰ.
vt non eſt mihi opus hac re. In euãgelio. Opus nõ eſt tibi vt quis te
interroget. Itẽ non opus eſt ſanis medico In q̇buſdam eſt etiã ꝓ ha/
beo ponit. vt non eſt. i. habeo opus libro. Tercio regit dtĩm medianti
bus aduerbijs bene male vtꝛqꝫ qualitercũqꝫ. vt bene mihi ẽ. male mi
hi eſt. male illis ſit qui deum odio habent. Qñqꝫ ꝯſtruit cum p̃dictis
aduerbijs per ſupꝑletionem dti. vt ſi vales bene eſt. ego quidem valeo
Sic vtcunqꝫ eſt placet. Quarto accipitur ꝓ reputat. ⁊ regit etiam da/
tiuum. ⁊ vltra dtĩm gtĩm. vt apud Eſopũ. Reddit ꝟba lupus. Non eſt
mihi copia tanti. vt ſeruus fieri ventris amore velim. i. copia cibi ⁊ di/
uitiaꝝ nõ reputat mihi tanto p̃cio. ⁊ ad hunc modũ reducunt tales lo
cutioẽs. iſte eſt mihi ꝓ multꝫ. vñ Paulꝰ ꝓ minimo mihi eſt vt ab hoĩbꝫ
iudicer. Quinto ponit acq̇ſitiue ⁊ regit duos dtõs. vt dñe non ẽ tibi cu
ræ ꝙ ſoror mea reliq̇t me ſolã miniſtrare. Itẽ h̃ ꝟbum ẽ etiã ponit im
perſonaliter, ꝓ ꝯtingit. vt eſt qñ tercia ꝯiugatio. ⁊c̃. apud Horatium
Interdum vulgus rectum videt eſt vbi peccat. Et Iohel propheta
Et erit vt omnis qui inuocauerit nomen domini ſaluus erit. id eſt cõ
tinget. Qñqꝫ habet poſt ſe ntĩm in ſupꝑletionẽ preteriti verbi imperſo/
nalis. vt lectum eſt vel a magiſtro lectum eſt. ¶ Quandoqꝫ habet ge
rundium. vt diluceſcit ſurgendum eſt. Quandoqꝫ cum infinitiuo pro
licet. vt cernere erat id eſt cernere licebat. Et quãdoqꝫ regit datiuum

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

cum infinitiuo. vt non eſt cuiq fallere. i. licet. Pñcq̇ ꝑt ptinẽtiã. vt eſt diſcipuli honorare magiſtrũ. i. ptiẽt.

Dat regimẽ ſimile qđ ptinẽt officiumq

Vt cuſtos rerum ſic ⁊ cuſtodia rerum

¶ Sũma ē ꝙ noĩa officiorꝝ etiã regũt gtĩ. vt cuſtos rerꝝ cuſtodia rerum. Sed nõ eſt neccẽ ponere hãc reglam. q2 cuſtos rerꝝ ⁊ paſtor ouiũ ⁊ ſic de aliis. in illis gtũs regit̃ ex vi actus ꝯuerſi in habitũ. ¶ Notandum ꝙ officium munus ⁊ ptes gtĩ regũt. vt Officium eſt diſcipli honorare ꝑceptorem Apud Tullium Juſticie ꝑmũ munus eſt Idẽ eſt. Officiũ eſt. mun⁹ ē ⁊ in pl'i ptes ſunt. vt adoleſcentis officium ē. maiores natu vereri. Munus adoleſcẽtis eſt. ptes adoleſcentis ſunt. h̄ eſt ad adoleſcentiam ptinet. Item officium eſt ꝯditiõis debitum. vt virorꝝ officiũ eſt regere ⁊ rõne cũcta diſponere. Mulierꝝ officiũ eſt rõne viris ſubiici. nec õnia velle ſcire q̄ gubernatiõi virorꝝ ſubiecta ſunt ¶ Matronarꝝ officia ſunt viros diligere ac obſuare liberos ſi q̇ ſint libere educare. ꝟginum officia ſunt parenti ñ ꝯtradicere nec ſmõe vti nimis amplo. ſed modeſto ⁊ parco. Juuenũ officiũ eſt labores ppeti maiorib⁹ obſeq̇ laude vehemẽter accendi. Adoleſcentis eſt maiores natu vereri. ex his diligere optimos ⁊ probiſſimos q̊rꝝ ꝯſilio ⁊ auto ritate vtatur. Tullius Et ſcđm Ambroſium Eſt bonorꝝ adoleſcẽtuꝫ timorem dei habere. Deferre parentib⁹ honorem habere ſeniorib⁹. caſtitatem tueri. nõ aſpnari humilitatem. diligere humanitatem clemẽtiam ⁊ verecũdiam q̄ ornamẽto ſunt miõri ætati. Hæc Ambroſius Et ꝓprium munus magiſtratus Intelligere ſe gerere pſoñam citatis debereq̄ eius dignitatem ⁊ decus ſuſtinere ſuare leges. Jura deſcribere. ⁊ fidei ſua ꝯmiſſa memiſſe. ¶ Priuatũ opꝫ æquo ⁊ pari cum ciuib⁹ iure viuere. ¶ Peregrini atq̄ incole officium eſt nihil præter ſuũ negocium agere. nihil de alio inq̇rere. minimeq̄ eſſe in aliena re publica curioſum. ¶ Impatoris officium eſt clemẽtiam ꝓuidentiam magnanimitatem in omnib⁹ ꝯſeruare. Militꝫ officium eſt nõ eſſe earum ꝟtutum expertem. ſed maxime obſuare magnam in explẽdis imperiis voluntatem. ¶ Ita ⁊ aliarum pſonarꝝ ⁊ ꝯditionum ſua ſunt officia. ⁊ etiam aliarꝝ rerꝝ. vt Tullius Juſticiæ ꝑmum munus eſt vt ne cui quis noceat niſi laceſſitus iniuria ⁊c: Ita etiã negatiue dicimus. Id nõ eſt officii Id eſt officii boni viri. Id eſt boni viri officiũ. Id eſt boni viri munus. Contra officium eſt ſtudio a reb⁹ gerendis abduci. Contra officium eſt minus antoponi maiori.

Et rectore caret gtũs ſepe localis

Dum nullum motum deſignas dum preeũtis

Sit numeri nomen ⁊ prime ſiue ſcđe

De regimine genitiui positi absolute

Rothomagi ſtudeas vel rome deinde moreris
Militie tñ̄ atqꝫ domi reſidebis humiqꝫ

¶ Gtūs ꝓprij noīs loci minoris ponit̄ aduerbialiter abſolute. De noi
b⁊ loci talis pt dari gñalis regula. ꝓpria noīa vrbiū pmæ vel ſcdæ decli
nationis ſimplicis figure numeri ſingularis in loco ſtabunt in gtō. ſi/
gnificantia ad locū ſtabunt in accō. Aliter ſe habentia in abltō. i. ſi/
gnificantia de loco ⁊ ꝑ locū. ⁊ ſi fuerint terciæ declinationis l' plis nu/
meri ſtabunt in abltō. Exēplum de pma declinatione. vt ſum dauen/
triæ. fui romæ. De ſcda declinatione. Fui rodi. nūc ſum zuzati Exem
plū vbi ſignt ad locū. vado romā. traiectū. tibur zuzatū. Exēplum de
tercia declinatione. vt ſum tibure. vernone. babilone. pneſte. cartagine
hāmone. Exm̄ de noib⁊ plis numeri Sū athenis. ſum thebis. delphis
gabijs. Exm̄ de loco. venio roma. venio zuzato. venio hāmone. venio
athenis. Exm̄ vbi ſnt ꝑ locum. vt cū q̄rit̄ qua ibit rex. rñderi pt Ibit
roma. tibure. rothomago. athenis. His ꝯiungunt̄ quatuor appellati
ua. vt rus domꝰ humus militia q̄ ſi ſignant in loco ponent̄ in gtō Ut
ſum domi. ſum militiæ. iaceo humi Sꝫ in abltō ſum rure qr ē tercie de
clinationis ſi ſignant ad locū ponent̄ in accō. vt eo domū militiam. eo
rus De loco ⁊ ꝑ locuꝫ ſigntia ponent̄ in abltō. vt venio domo militia
rure humo. ¶ Item Noia loci pluralia ſunt duplicia. Quædā termi
nant̄ in e. vt thebæ athenæ londoniæ. Quædā noia vrbiū ſꝑ plalia ter
minant̄ in i. ⁊ illa ſnt ⁊ oppida ⁊ oppidaōs. vt delphi. leontini. gabij cir
cei. ⁊ tā in i q̄ꝫ in e ſigntia in loco de loco ꝑ locū ponent̄ in abltō ad lo/
cū in accō. vt ſum athenis. ſtudeo delphis. venio athenis. vel delphis.
ꝑ athenas. Ad locū. eo athenas. eo delphas gabios. Horatiꝰ. Si q̄s
forte velit puerꝫ tibi vendere natū. Tibure vel gabijs. Urbiū noia nūc
ſꝑ ponēda ſunt abſqꝫ p̄ poē q̄uis apud veteres nōnunq̄ꝫ inueniant̄ cū
ppoē. vt apud Ciceronē. Ea die verres ad meſſanū venit. Sic ecōtra
nomen regionis ponendū eſt ſꝑ cū ppoē q̄uis etiā apud veteres nōnū
q̄ꝫ inueniat̄ abſqꝫ ppoē. Uirgiliꝰ Italiā venit. p ad italiā. Paulus ad
Titū. Huius rei grā reliq̄ te cretæ vt ea q̄ deſunt corrigas. p in creta
Ita in actib⁊ aplorꝫ hēt. Apli ⁊ ſeniores frēs his q̄ ſunt anthiochyæ ⁊
ſyriæ ex gentib⁊ ſalutē. p apud ſiue circa anthiochiā ſyriā ⁊ cyliciā Pro
pria loci indeclinabilia ponunt̄ cū ppoib⁊ vel ſine ppoib⁊. vt Iuit hie/
ruſalē vel in hierlm. iuit cāpis l' venit de cāpis. Inueniunt̄ tñ̄ q̄dam q̄
dñr indeclinabilia eſſe plis numeri. vt Iuit bergas bremas. q̄uis plæ
rumqꝫ dr. iuit bremis bergis indeclinabiliter Itē ꝓpria noia loci nō ſꝑ
carent rectore in orōe poſita. ſed ſæpe regunt̄. vt natꝰ in excelſis mœnib⁊
cartaginis altæ. Natꝰ in mœnib⁊ dauentriæ Ingredit̄ romæ. ingreſſus
eſt romam. Silr iſta noia humi domi militiæ inueniunt̄ regi. vt tem/
pus militiæ ¶ Item h̄ ꝟbum habito inuenit̄ ꝯſtructū cū gtō vel accō
frequentius apud autores cū accō. Exm̄ primi. habito romæ vel ro/
mā. Exm̄ ſecundi. Uirgilius. Atqꝫ humiles habitare caſas ⁊ figere
ceruos. Sic in actib⁊ aplorꝫ. vt q̄ habitant meſopotamiā. Dicunt tñ̄

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

quidam ſibi ſimplex poni loco ɔpoſiti ſcʒ inhabitare Circa p̄dicta q̄ri
tur de illa oꝛōne in actibꝫ aploꝝ ꝛ ſilibus. Natus tharſo cyliciæ. nutri/
tus autem in iſta ciuitate. Et in eodē libꝛo. Fcm̄ eſt āt iconio vt ſil' in
trarēt ſynagogam iudeoꝝ. vbi v̈ba q̄tꝫ nō ponunꝭ cū nōibꝫ loci i gtō
Ad h̄ dicēdum ꝙ ſit antiptoſis. qꝛ caſus pꝛo caſu ponitꝭ. Ponitur em̄
tharſo ꝑ tharſi. iconio ꝑ iconij. vel p̄t ſbi ſubaudiri p̄pō. vt ſit ſenſus.
fcm̄ eſt in iconio No tū licet nobis vti qꝺ̄ iſtis ɔceſſum erat. ¶ Notā
dum ſi idem nomē ſ̄t regioēm ꝛ vꝛbem oꝛō eſt diſtinguēda vt iſta Jo
annes eſt gelrie. qꝛ vel gelria capiꝭ ꝑ tota terra ſic nō eſt cōgrua. Sed
dicendum eſt in ablrō mediāte p̄poſitione vt ioānes eſt in gelria Si ca
piatur pꝛo vꝛbe eſt latina Militia eſt idem qꝺ̄ bellum. vt petrus eſt
miliciæ ducit vitam miliciæ. Et ſub hoc nomiē miliciæ compꝛehēdiꝭ
belli gtūs qui apud veteres ita poſitus inuenitur. Ut apud Hoꝛatiū
Ne p̄mis vꝛbis belli placuiſſe domiq̄ꝫ. Domus habet duos gtōs. ſ.
domus ꝛ domi. Jlle gtūs domus regitur ꝛ ſ̄t edificium. vt ɔſcendam
ad ſuperioꝛa domus. Qn̄q̄ꝫ eſt collectm̄. vt domus iſrael ſperauit in
dn̄o. Sed ille genitiuꝰ domi ſolet poni abſolute ꝛ ſ̄t qn̄q̄ꝫ ꝓpꝛiam hita
tioēm. ſic dicimus ꝑ eo ſum domi ꝛ ſum in domo. Sicut egredioꝛ do/
mum ꝛ egredioꝛ e domo. Qn̄q̄ꝫ domi ſ̄t totam vꝛbem ꝛ ſic ei oppōiꝭ
foꝛis ſiue miliciæ. Sic dꝛ. foꝛtiter egit domi. foꝛiſq̄ꝫ. Romani mlꝛta ha
buerunt bella domi foꝛiſq̄ꝫ. h̄ eſt domeſtica bella ꝛ externa. Jtem huic
gtō domi iungunꝭ hæc adictiā meæ tue ſuæ noſtræ vr̄æ alienæ. vt do
mi meæ viuo. domi ſue ſe ɔtinet. domi aliene habitat. Eſt domi ſuæ ꝛ
cum ſuis. Cum alijs autē adiectis nō ɔſtruiꝭ. No em̄ dꝛ ſum domi ho
neſtæ. ſum domi pulchꝛe. Dubitare aliq̄s poſſit an de tribꝫ vel p̄ibꝫ q̄
rum ſingli ſinglas hn̄t domus. dicēdum ſit ioānes petrus ꝛ paulꝰ ꝛc̄.
ſunt domi vel domoꝝ. Ad h̄ dicēdum ꝙ loquēdum ſit ſcd̄m vſum in
ſinglari. quāuis apud Ouidium inueniaꝭ Quo ruitis. veſtras q̄ſq̄ꝫ
redite domos. Uſus communius huius tempoꝛis hēt redite domum
Jlle gēitiuꝰ humi qn̄ ſtat abſolute ꝛ hēt duplex ſignificatū. qn̄q̄ꝫ ſ̄t in
humo. ꝛ ſic ɔſtruitur cum v̈bo quietis vt petrus iacet humi id eſt i hu
mo. Un̄. Mea nihil refert humi an ſublime putreſcam Uirgil Qui le
gitis floꝛes ꝛ humi naſcentia fragra. Frigidus o pueri fugite hinc la/
tet anguis i herba. Qn̄q̄ꝫ humi ē idem qꝺ̄ ad humum ꝛ ſic ɔſtruiꝭ cuꝫ
verbo impoꝛtante motum ad locum. vt Eū app̄hēnſum capillis ſtra
uit humi pꝛonum. ꝛ in luto volutauit: vehemēter erubuit. vultūq̄ꝫ hu
mi deiecit nō audēs ſuſpectare. Sic etiā qn̄q̄ꝫ cū v̈bo motus inuēitur
iſte gtūs domi pꝛo ad domum. vt Pꝛimo regum ſexto Reducite vitu
los eoꝝ domi. Jn Geneſi. Cumq̄ꝫ pedum capꝛaꝝ detuliſſent domi.
Sed nō eſt nobis ɔſtructio ɔgrua talis.

Ueſpere paſchalis hoc poni moꝛe videbis

¶ Hic autoꝛ dicit ꝙ ille gtūs veſpere poſitus in illa antiphona paſ/
chali Ueſpere autem ſabbati que luceſcit. ponitur abſolute. Dicunt

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

tũ aliȷ̈ non eſſe gtm̃ a veſpera æ ſed abltm̃ terciæ declinationis. dꝛ eniꝫ
abltõ veſpere l' veſperi. Et ſi q̃s dicat veſpere terciæ eſt gñis neutri vt
Factũ eſt mane ꝛ veſpere dies vnus ꝛ veſper ſcd̃m Alexandꝝ eſt gñis
neutri. ſm alios gñis maſculini. ergo videꝛ relatm̃ in fœminino gene/
re non bñ relatum ad antecedens. ſed videꝛ dici debere quod luceſcit
vel qui luceſcit. Ad hoc dicendũ ꝙ ſecutus eſt græcos apud quos rela
tiuũ eſt fœminini gñ is. vel p̃t dici veſpere eſt gti caſus a veſpera. ꝛ po/
niꝛ materialiter in lr̃a. Pro quo ſciendũ ꝙ veſper eſt extremũ diei. Vt
apud Saluſtiũ. Jam diei veſper aderat. Veſpera etiã ẽ extremũ diei
ſic veſpere terciæ. vt apud Pliniũ. Varijs ſermonibus veſpa extendi
tur. veſpeꝝ ſilr̃ extremũ diei. Sed veſperæ pluralis numeri fœmi gñis
teutonice dye veſper. p quo aliq̃ loquunꝛ. Officiũ veſpertinũ. velut of
ficium matutinũ. Jtem ſub veſpere veſperi ꝯprehendi p̃t. vñ Hiero⁹.
Pitagoricoꝝ p̃ceptũ eſt duoꝝ tg̃m rõnem habendã eſſe mane ꝛ veſpi.
Cicero. Quid quo die cogitarim dixerim egerim recogitabo veſperi
Hoc veſperi quidã dicunt eſſe aduerbiũ. ꝛ hoc ꝓpter ꝯpõnem vt pue/
ſperi. Aliȷ̈ dicunt eſſe nomen ablti caſus a noĩe veſper quod dꝛ habere
veſperi in abltõ vel veſpere. ſicut lux luce vel luci. rus rure vel ruri
¶ Dr̃a inter veſperi ſero ꝛ tarde. Nam veſperi ẜt tp̃s veſptinum. des
auondes. ſed ſero te late. ꝛ ei opponiꝛ premature. Sed tarde lanſſem
ẜt non cito. Et ille dꝛ cito ire qui p̃uo tp̃e longũ ſpaciũ pertranſit
Et ille dꝛ tarde ire qui longo tp̃e paruũ ſpacium peragrat. Vnde pu
tant quidã in principio noctis ſalutando melius dici bonũ veſpeꝝ q̃ꝫ
bonũ ſero. qꝛ dicentes bonũ ſero videntur malũ imprecari ꝛ optare vt
bonũ tarde eueniat. Et dicunt melius ꝛ elegantius dici poſſe bonũ ſe/
rum. Nam ſeꝝ inueniꝛ p extrema parte diei. vt apud Titũ. Liuium.
Erat iam diei ſeꝝ. Jnueniꝛ nihilominus ſero in diuina ſcriptura p ſe
rotino tp̃e. vt cum ſero eſſet vna dieꝝ.

De regimĩe dti. Ex vi poſſeſſiõis

Poſſeſſum debes ſociare genuſq̧ dtõ
Cum v̄bo per qd̃ ſubſtantia ſignificatur
Sic q̧ relatiue voces hunc ſepe gubernant

¶ Hic dt ꝙ nomen poſſeſſionis regit dtm̃ mediante v̄bo ſubſtãtiuo
ſed gtũs p̃t regi ſine v̄bo ſubſtantiuo. dꝛ ei in gtõ liber petri. vel liber ẽ
petri. Jn dtõ liber eſt petro. Drñt ſecundo p regimen poſſeſſionis dti ſi
gnificaꝛ ſolum hr̃e. ſed regimen poſſeſſiõis in gtõ ẜt ꝓprietatẽ ꝛ domi
niũ. Nã cum dꝛ liber eſt petro. ibi ſignificaꝛ petrus hr̃e libꝝ ſiue ſuus
ſit ſiue alienus. Cum vero dꝛ liber eſt petri. ibi ſignificaꝛ petrus eſſe do
minus libri. Tercio drñt per dtm̃ etiã ſignificaꝛ vtilitas. vt apud Lu
canum. Vrbi pater eſt vrbiq̧ maritus. q̃ ſp non ſignificaꝛ per gtm̃
Jtem hoc regimine dti vtimur magis ad ignorantes. vt Eſt mihi do/
mi nata. eſt mihi domi pater. Jtem v̄bum ſubm̃ in hoc regimine reſol
uiꝛ in v̄bum habeo. ꝛ dtũs in accm̃. vt eſt mihi ager. i. habeo agꝝ. ſunt
mihi poſſeſſiones. i. habeo poſſeſſiones Eſt mihi apud principẽ magna

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

ptā s ¶ Pn̄s regula etꝫ ītelligit̄ de poſſeſſiōe impura. vt pedes ſt̄ mihi
oculi ſunt mihi. vires ſunt mihi. Sūt mihi q̄ pn̄t ſceptra tenere manꝰ
¶ Secda regl'a Nomē gn̄atioīs. i. dictio ſn̄s affinitatē vel ꝯſanguita
tem etꝫ regit dtm̄ mediāte ꝟbo ſubſtātiuo. vt pr̄ eſt mihi. Iſte eſt mihi
pr̄. affinis eſt mihi. ſocer eſt mihi. ¶ Sciēdum circa hac regl'am qn̄ lo
q̄mur de vero pr̄e vel filio vel mr̄e ⁊ alijs affinitate vl' ꝯſanguitate cō
iūctis. dicēdum erit. Ego ſum tibi pr̄. ego ſum tibi filius. illa eſt mihi
mater. vbi eccl'aſtici dicūt. Ero illi in prēm. ⁊ iſte erit mihi in filium.
Qn̄ vero nō de vero prē vel filio ⁊ ſic de alijs loq̄mur. hēo te loco pa/
tris. habeo te loco filij. vel tu es mihi loco filij. Accipio te loco fratris
⁊ ſic de alijs cū abltō loco. i. ea charitate te hēo qua prēm. vel ſine ab/
ltīo loco. vt habeo te pro pr̄e. capio te pro fratre. tu es mihi pro filio.
Pro quibꝫ eccl'aſtici dicunt. habeo te in prēm. tu eſt mihi in filium. ac
cipio te in frēm. diligo te in germani fratris loco. ¶ Tercia regl'a Re
ltm̄ logicale regit dtm̄ mediāte ꝟbo ſubſtātiuo. vt ſunt ſil'is diſſimilis
par imp æqualis inæqualis. vt ſil'is ſum illi. æqualis ſum illi. par ſuꝫ
huic. Regunt etiam dtm̄ ꝓprij correlatiui. vt cuiqꝫ domiō ſuus eſt. cui
qꝫ filio pr̄ eſt. hoc eſt quiſqꝫ dn̄s habet ſuum. Idem habet eandem na
turam ſiue regimen. vt omnis res eſt ſibiipſi eadem. Marcus eſt idē
tullio. Meſſias eſt idem chriſto. Ita hoc nomen vnum acceptum pro
idem inuenitur regere dtm̄. vt ſcē ſpūs vnum patri. hoc eſt idem patri.
Sic dicimus ſpūs ſanctus eſt vnum patri ⁊ filio. id eſt idem. Diuer/
ſus regit dtm̄. vt ioannes eſt diuerſus petro. Hæc tm̄ nomina diuerſus
aliud regūt dtm̄ vel abltm̄ mediāte ꝑpōne. vt diuerſus illi vel ab illo.
Itē par qn̄qꝫ ē nomē ſubſtātiuū ſn̄s nūeꝝ binariū cen par. ⁊ ſic ſolum re
git gtm̄ vt par turtuꝝ aut duos pullos columbaꝝ. Alio mō eſt nomē
adiectm̄ gn̄is oīs. ſic qn̄qꝫ eſt idem qḋ ſimil'. ⁊ ſic regit dtm̄ vel gtm̄ vt
ille eſt par huiꝰ vel huic. Qn̄qꝫ eſt idem qḋ teutꝫ euen. ſic numerꝰ q̄daꝫ
dr̄ par alius impar. Qn̄qꝫ eſt idem qḋ decens ⁊ æquum betamelick.
vt nō feciſti qḋ par eſt. Qn̄qꝫ eſt ſufficere alicui operi ſiue reſiſtendo il
li ſiue exequēdo. Et ſic ꝯſtruitur cum ꝟbo ſubſtantiuo vt nō ego huic
operi par ſum. Quintilianus. Aſpicio par laboribꝫ corpus. de reſiſtē
do Apud Lucanum Nec habuiſſe pares phœbeis ignibꝫ vndas Pa
ria facere dicimus qn̄qꝫ id qḋ alibi amiſſum eſt ꝯpenſamus etiam re/
ceptum. Unde Comicus. Ego tecum paria faciam. Sic dicitur par
pari referre. vt ego par pari referam. loco illius orōnis ſi fecerit mihi
vnum ego faciam ei reliquum. Item de hoc nomine ſimul quidam
dant drām dicentes regere gtm̄ quando ſt ſimilitudinem morum. da
tiuum vero quando ſignificat ſimilitudinem corporis ſed falſum eſt.
Inuenitur enim regere genitiuum pro ſil'itudine corpis ⁊ moꝝ. Un̄
comicus de vnius diei puero: patris ſimilis eſt. Boetius Monſtri ſi
mile eſt Item nomina adiectiua compoſita ex prepoſitione con inſepa
bili regunt datiuum huius litteræ mediante verbo ſubſtantiuo. vt cō
color diſcolor. vt ioannes eſt concolor mihi. id eſt habet talem colorē
qualem ego. diſcolor illi. id eſt diuerſum habens colorem cum illo. ⁊
ſunt relatiua: Dicitur enim concolor concolori diſcor diſcolori. Sic

cognominis.vt iſte eſt cognominis mihi.i.hꝫ idem nomen mecum. lo co cuius dicunt q̄dam eſt mihi equiuocus. Tobias erat equocus pa tri.⁊ etiam eſt relatiuū.vt dꝛ cognominis cognomini ꝯgnominis. Sed binominis ⁊ trinominis ⁊ ſic de alijs non regunt dtm̄. vt Tullius fu it binominis. Sic ꝯterminus eſt relatiuū regens dtm̄.vt ager meꝰ eſt conterminus agro tuo.weſtfalia eſt ꝯtermina ſaxoniæ. Sic ꝯfinis vt ager meus e ꝉ ꝯfinis agro tuo.vel finitimus. Sic dꝛ. ciuitates finiti/ mæ. Similiter ꝟba cum ꝑpōne con regunt dtm̄.vt ꝯgratulor tibi cō moratus ſum illi tres annos. Salomon. Melius eſt ꝯmorari leo/ ni.⁊c̄. ¶ Sciendū ꝙ verba formata a relatiuis etiam regunt dtm̄. vt ioannes aſſimilaꝛ illi.ioannes ſe aſſimilat petro. Sed ſimulare ⁊ diſ/ ſimulare regunt accm̄.⁊ ſic dr̄n̄t. Simulare eſt fingere ſe eſſe qd̄ non eſt.vt ioannes ſimulat ſe egrotū.petrus ſimulat læticiā. Virgilius. Spem vultu ſimulat premit alto corde dolore.teutonice.hy helt hem bet dan hem is. Petrus ſimulat ſtulticiā. Dauid ſimulabat ſe furere. Sed diſſimulare ē fingere non eſſe qd̄ eſt.vt petrus diſſimulat irā ſuā. Sic ſancti ſuā ſanctitatē diſſimulant. Sic Catilina dꝛ apud Salu/ ſtiū. Cuiuſlibet rei ſimulator ac diſſimulator. In ſimulatus idem qd̄ fictus ⁊ vtrūqꝫ actiue ꝑt.id eſt ſimulans ⁊ fingens. ⁊ hoc qn̄ loquimur de hominibꝫ. Sed de alijs rebꝫ paſſiue p̄t ſignificare vt ſimulata æq̄/ tas.duplex iniquitas. ¶ Inſimulare accuſare ꝑt betyen.vt inſimulat eum furti. Ab æqualis venit æquare quod regit quandoqꝫ accm̄ cum dtō.vt petrus æquat ſe ioanni. Qn̄qꝫ regit accm̄ cum abltō ſignificā/ te id in q̊ aliquis cum alio ęqualis eſt.vt petrus æquat ioannem elo quentia.ioannes æquat petꝝ carmine.id eſt ſcit tam bene verſus face re q̄ꝫ petrus. Equiparare regit poſt ſe accm̄ cum abltō ſignificante id in quo æqualis eſt.vt Virgilius. Non ſolū æquiparas calomo ſed vo ce magiſtrum.

His ꝯtrarietas ſociatur proximitas qꝫ.

Iſti diſſimiles vicinus ſiue ꝓpinquus.

¶ Dictio ſignificans proximitatē vel ꝯtrarietatē regit dtm̄ mediāte verbo ſubſtantiuo ſignificante id a quo hēꝛ talis ꝓximitas.vt iſte ē mihi vicinus.eſt mihi ꝓpinquus.ē mihi familiaris. intimus mihi eſt De ꝯtrarietate. Eſt mihi aduerſus inimicus ꝯtrarius.ē mihi infenſus eſt mihi infeſtus. Catelina erat deo hoibusqꝫ infeſtꝰ. ¶ Verba deſcē dentia a noibꝫ proximitatē aut ꝯtrarietatē ſignificantibꝫ etiaꝫ regunt dtm̄.vt caro aduerſaꝛ ſpiritui.⁊ ſpūs aduerſaꝛ carni. Sic petrus inſi diaꝛ mihi.reſiſtit mihi. Sic de ꝓximitate.vt petrus appropinq̄t mor/ ti.i.agit ſpūm. ¶ Sciendū ꝙ ꝓpe ⁊ iuxta aduerbialiter capta etiā re/ gunt dtm̄. Vt ꝓpe eſt dn̄s oibus inuocantibꝫ eum in veritate. Iuxta ē dominus his qui ꝯtriti ſunt corde. ¶ Sciendū ꝙ aduerſus quādoqꝫ eſt ꝑpoſitio.vt caro ꝯcupiſcit aduerſus ſpm̄. Quandoqꝫ eſt nomē ad iectiuum ⁊ ſic regit dtm̄.vt Aduerſus nemini non preponens ſe alicui Tercio aduerſus eſt participiū ab aduertor.⁊ ſic regit accm̄ mediante

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

ꝓpoſitione. vt petrus eſt aduerſus ad me. paulus auerſus eſt a me. ⁊ eſt aduertere faciē ad aliquem vertere. ⁊ non teutonice toe horen. qđ ꝑ animaduerto ſignificat. Et eſt drā inter aduerſoꝛ ⁊ auerſoꝛ. Nā aduerſoꝛ regit dtīm. vt aduerſoꝛ tibi. i. ſum tibi contrarius. Et auerſoꝛ regit accm̄ ⁊ ſt ſpernere deteſtari vel abominari. vt in Deutronomio. Gentes quas auerſat dn̄s. i. deteſtat. Apud Boetiū in fine vltimi libri Auerſamini igit vicia ⁊ colite ꝟtutes. Ita etiā auertoꝛ inuenit cū accō vt apud Boetiū. Eheu ꝙ̄ ſurda miſeros auertit aure. ⁊ deriuatur ab auerto. ¶ Drn̄t auerto ⁊ aduerto. Nam aduerto ſt toekeren. Auerto afkeren. vt auerte oculos tuos ne videant vanitatē. Et drn̄t aduerſus ⁊ auerſus. Nā aduerſa vulnera dant laudi. ⁊ ſunt vel in capite l' in pectoꝛe. Et ſic canit eccleſia. Aduerſa chꝛiſti vulnera. Sed auerſa vulnera ſunt in poſterioꝛi ꝑte coꝛpoꝛis ⁊ dant vicio. ¶ Item ꝓpinquo ꝟbum regit dtm̄. vt ꝓpinquo tibi. ⁊ ſic ē neutrale ⁊ tunc ſt ꝓpinquū fieri. qn̄qꝫ eſt actm̄ tranſitiuū ⁊ regit dtm̄ cum accō ⁊ ſt ꝓpinquum facere vt ꝓpinqua mihi illā anfoꝛam. i. miniſtra mihi vel affer. Succedo ⁊ accedo qn̄qꝫ ſignificant ꝓpinquare abſolute capta. ⁊ ſic regunt etꝫ dtm̄ Virgilius. Succedim⁹ vꝛbi quur non ſuccedim⁹ vmbꝛis. Calphurnius. Succede mihi. i. ad me. Accede ioanni. i. ad ioannē. ⁊ hoc mō ab accedo venit acceſſus. alio mō accedere ſt incrementū. ⁊ ſic regit accm̄ mediante ꝑpōc. vt tm̄ ad amoꝛem noſtꝝ acceſſit vt te nunc amare videar antea dilexiſſe. Hoc modo ab eo venit acceſſio id eſt augmētum vt acceſſio febꝛium. een vermeringhe. Diſſimile inæquale differunt. Nam diſſimilia ſunt quoꝝ eſt diuerſa qualitas. Inæqualia quoꝛuꝫ eſt diuerſa quantitas

In bilis aut in dus ꝟbalia iungis eiſdem

Sic nobis chꝛiſtus ⁊ amabilis ē ⁊ amandus

De regimine datiui. Ex vi acquiſitionis.

¶ Hic autoꝛ dt ꝙ noīa ꝟbalia in bilis ⁊ in dus terminata etꝫ regūt dtm̄. vt chꝛiſtus ē amabilis nobis. amandus mihi. Itē lrā intelligit de ꝟbalibus dn̄dentib⁹ a ꝟbis tranſitiuis quia veniētia a ꝟbis neutralib⁹ non regunt dtm̄. vt ſunt ſtabilis labilis ⁊ hmōi. Si tn̄ ꝟbale dn̄dit a neutrali tranſitiuo pt etiam regere dtm̄ vt ſuū neutrale actm̄ vt terra eſt arabilis bob⁹. id eſt a bob⁹. Cib⁹ ille non eſt eſibilis mihi. Sic a verbis flebilia carmina ſigntib⁹ venientia regunt dtm̄. vt apud. Horatium. Multis ille bonis flebilis occidit. Nulli flebilioꝛ ꝙ̄ tibi ꝟgili. Et oīa verbalia illa in bilis deſcendentia a tranſitiuis accipiunt dupliciter. Qn̄qꝫ actiue ⁊ ſic regunt gtm̄ vel ponunt ſine caſu. ⁊ ſic exponunt per infinitiuū verbi actiui. vt ſubſtantia ē ſuſceptibilis ꝯtrarioꝝ id eſt apta ſuſcipere ꝯtraria. Ita penetrabile actiue eſt idem qđ aptum penetrare. ⁊ poteſt poni cū genitiuo. vel poni ſine caſu. vt hoc telum eſt penetrabile ſcuti. actiue vel ſine caſu. Unde Virgilius. Accipias noſtꝝ magis hoc penetrabile telum. Ita etiam comparatiu⁹

ſiuus ponit̄ apud btm̄ paulum. vt Viuus eſt ſermo dei oī gladio anci/
pite penetrabilioꝛ diuidens coꝛpus ⁊ aiām. Idem nomen accipit̄ paſſi
ue ⁊ ſic exponit̄ per infinitm̄ verbi paſſiui. vt Nullo pectus penetrabile
ferro. i. a ferro. Virgi. Sic ſenſibilis accipit̄ qn̄qꝫ actiue. vt oē aiāl eſt
ſenſibile. i. potens ſentire Sed paſſiue. lapis eſt ſenſibilis hoc ē potens
ſentiri. ❡ Itē dictiones in dus terminatæ pn̄t dupliciter accipi. Uno
mō noialiter. ⁊ ſic exponi ſolent ꝑ dignus ⁊ infinitiuū ṽbi paſſiui. Ut
chriſtus ē amandus nobis. i. dignus amari. Hoc opus ē laudandū. i.
dignū laudari. hic hō eſt trudendus in carcerē. i. dign⁹ trudi. Qn̄qꝫ ac
cipiunt̄ ꝑticipialiter. ⁊ ſic reſoluunt̄ per futuꝝ ṽbi. vt hic liber ē legen
dus. i. hic liber legetur. quę q̄dem participia q̄dam reſoluunt per debꝫ
verbum ſequentes hunc verſiculū. Per dignus nomen ꝑ debet partici
pans eſt. Sed melius eſt reſolui ꝑ futuꝝ ſui ṽbi. qꝛ debet dicit obliga
tionē. Multum eīm differt liber leget̄ ⁊ debet legi. quia in pꝛioꝛi ſigni
ficatur lectio facienda eſſe. In poſterioꝛi ſignificatur obligatio Eſt etiā
in hac oꝛatione. liber eſt legendus. amphibologia. ⁊ habet duplicē ſen
ſum. qꝛ liber eſt ſæpe legendus ꝑticipialiter q̄ non eſt legendus noiali
ter. hoc ē liber ſæpe legetur q̄ non ē dignus legi. ❡ Regula notanter di
cit ṽbalia in bilis ad excludendū ṽbalia in tilis ⁊ xilis ⁊ ſilis termina
ta q̄ non regunt dtm̄. de q̄bus talis ē regula. Verbalia in tilis xilisve
nieutia a ſupino ṽbi paſſiui reſoluunt̄ per ꝑticipium p̄teriti tꝑis ṽbi
paſſiui. vt altilis auis. altilis piſcis. i. q̄ ſagina altus ł alitus ē a tꝙ ſa/
ginatus. Aptile latus quod apertū ē. vt ſaluatoꝛ nr̄ habet apertile vul
nus. flexilis ramus. flexiles vites dn̄r. qꝛ flexæ ſunt ⁊ lapſu erratico toꝛ
nentur. Fiſſile lignū eſt quod cuneis fiſſum eſt. Penſiles hoꝛti in aere
ſuſpenſi plectilis coꝛona q̄ plexa eſt. Sectile quod ſectum eſt. Structi
lis baſis quæ ex pluribus rebus ſtructa ē. Toꝛtilis anſa quæ toꝛta ē.
vt Toꝛtilis ex digitis decidit anſa meis. Toꝛtile poculum quod toꝛ/
no factum ē. Textilis veſtis quæ detexta eſt. Sutilis balteus. ſutilis
cymba. id eſt nauis quæ conſuta ē Inconſutilis erat tunica dn̄i. qꝛ nō
fuit ſutilis. Fictile quod fictum ē. van eerden ghemaket. Iuuenalis
Raro aconita bibunt̄ fictilibus. Sic ſculptile quod ſculptum ē Con
flatile quod conflatum ē. vt vitulus ꝯflatilis qui ꝯflatus eſt. Coctile
quod coctum ē. vt lapides coctiles back ſteen. Tegula panne ſuꝑ do/
mum. Fuſile quod fuſum ē. Ductile quod ductum ē. gheclopꝑet vt ca
cabus. Tinctile quod tinctum ē. vt tinctile virus quod ſpico ſagittæ
intinctum eſt. Tonſile buxum. tonſiles arboꝛes quæ in comam puta/
tæ ſunt. Sic gladius verſatilis qui verſatur ſæpe. vt gladius. angeli
❡ Si hæc noīa in tilis xilis non habent paſſiuū tunc reſoluuntur in
participium pꝛæſentis tempoꝛis. vt ſunt illa quæ veniūt a verbis neu
tralibus. vt anima volatilis quaſi volans. Cælum volatile. id eſt vo/
lans. Seſſiles lactucæ quaſi ſedentes. Erratilis quaſi errans. Ita a
nominibus foꝛmatis vt aquatilis id eſt in aquis degens. Saxatil' qua
ſi ſaxa incolens. piſcis fluuiatil' quaſi incolens fluuium non mare
Aqua pluuiatil' id eſt per pluuiā deſcendens. ❡ Quædā ſunt in ilis de
ſcendentia a verbis quæ non reſoluūtur ꝑ participium pn̄tis tempoꝛis

vt ſolutilis nauis q̄ facile ſolui pt̄ ⁊ q̄ nō ſidetur eſt ꝯſuta plicatilis q̄
plicatur ⁊ nō q̄ plicata eſt. Et ōnia iſta in ilis adiectia deſcēdētia a v̄bis
penultimam ſillabam corripiūt. vt miſſile eſt telum qd̄ mittitur vel qd̄ mit
ti pt̄ in hoſtes. ſilr̄ volatile. Sȝ veniētia a nōib⁊ eā ꝓducūt. vt haſtile
īfantilis puerilis. Iuuenilis virilis ſenilis anilis herilis. Silr̄ formata a v̄bis
q̄ ſunt ſubſtātiua. vt ſedile monile. a qua regula aliqua excipiūtur. vt pa/
rilis dapſilis. ſterilis gracilis. ¶ Sciēdum circa expōnem v̄balium. Verba
lia in bilis a tranſitis deſcendētia exponūtur ꝑ aptitudiēm vel facilitatē.
vt amabilis aptus amari. ꝑſuaſibilis id ē facilis ad ꝑſuadēdum vel facilis
ꝑſuaſu affabilis ⁊ a facio facilis. vt facile dr̄ illd̄ qd̄ facile pt̄ fieri. ſicut
ꝑ oppoſitum difficile. Vn̄ Virgilius. Nec viſu facilis nec dictu affabi
lis vlli. Quedam ꝑ dignus exponuntur. vt laudabilis. id eſt dign⁹ lau
dari. Memorabilis id eſt dignus memorari Honorabilis id eſt dign⁹
honorari. ⁊ ſic de alijs. Si veniētia a v̄bis neutralib⁊ exponūtur ꝑ v̄ba
actiua. vt Riſibilis ē aptus ridere. Et ſic de multis alijs nōib⁊. Verba
lia in oſus ꝑ plenum exponūtur. ⁊ ſic ſūt plenitudiēm vel inopiam p̄ter
pannoſus cerebroſus ⁊ inuidioſus Eſt eīn pānoſus vili panno idut⁹.
Cerebroſus exp̄s ſanitatꝫ. Inuidioſus carēs inuidia ſeu cui inuidetur.
Dr̄nt inuidus ⁊ inuidioſus Nam inuidus q̄ inuidet. īuidioſus cui in
uidetur. Teſte tn̄ Aulo Bellio Inuidioſus q̄ inuidet ⁊ cui inuidetur ſicut
formidoloſus actiue ⁊ paſſiue ſūt. Melius eſt eſſe inuidioſum q̄ȝ iuidū.
Neo miſero inuidet. Vinoſus q̄ vino plenus eſt. Verbalia in bund⁹
dicuntur ſignificare ſilitudiēm. ſed melius ſūt vehemēter Errabūd⁹ ve
hemēter errans. letabundus vehemēter letās. ridabūdus vehemēter
ridens. Verbalia in ax dicuntur ſignificare aſſiduitatem. Verbalia
in idus dicūtur ſignificare habere. vt terra herbida id eſt terra habēs
herbas Vn̄ Oſus plena notat. bundus ſilat. bilis aptat. Ax notat aſ
ſidue ſed idus deſignat habere. Excipe pānoſus cerebroſus ⁊ inuidio
ſus. quib⁊ iungitur ab aliquib⁊ famoſus. vt famoſa mulier id eſt im/
pudica quaſi ſine fama.

Damnum ſignificans aut vtile pone datiuo
Hic patri gratus hoſtiq̄ȝ grauis dare debes
Patri ſi proſit illud quod ſubtrahis hoſti

¶ Dictio ſūs damnum aut vtilitatem regit dtīn. vt ḡtus p̄ri. ḡtum
mihi. vtile mihi. ꝓficuum mihi. ꝯducibile mihi. De v̄bis ꝓdeſt mihi
ꝯducit mihi. Exm̄ de damno. ḡuis mihi. moleſtus mihi pernicioſus
mihi. Nocet mihi Obeſt mihi. Marcialis item. Jam grauis es
nobis ⁊ ſepe emungeris exi. Ocius. ⁊ propera ſicco venit altera
naſo.·.

Iſtius regimen dabit acquiſitio caſus
Nobis eſt paſſus qui nobis tartara fregit

De vi regiminis dti·

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

Nobis eſt paſſus q̄ nobis tartara fregit.
Nobis ſurrexit q̄ nobis cuncta creauit.

¶ Et ſubdit iſtius regimen. Oīs ille dtūs regit̄ ex vi acquiſitionis. legunt tñ aliqui illam lrām. Iſtius regimen,p diſtinta regula ab alia dicentes. Oīs dictio importans acquiſitioné damni vel ꝯmodi p̄t regere dtm̄. Iuxta illud. Non eſt in mundo ꝟbum quodcunq; ſit illud Quin poſſit regere caſum q̄nq; dtm̄. De ꝟbis vœhementiſſimæ tranſitionis. doceo tibi filium tuū grammaticā. Apoſtolus. Quis es tu q̄ iudicas alienum ſeruū. ſuo em̄ domino ſtat aut cadit. Et in euāgelio. Mathei. Potens es deus de lapidibꝫ iſtis ſuſcitare filios abrahæ. Apud Lucā. Potens eſt ds̄ ſuſcitare filios abraham. ibi abraham ꝛ abrahæ ſunt dti caſus ¶ Diſtinguētes hanc lrām ponunt duplicē acquiſitionē. ſcʒ gn̄alem ꝛ ſpēalem. Gn̄alis eſt vbi dictio regens p ſe importat damnū l' vtilitatem. vt grauis vtil'. ꝛc̄. de illa agit̄ ibi. Damnū ſigns aut vtile pone dtō. Specialis eſt qñ dictio non p ſe ſed ex adiunctione alterius p̄t damnū aut vtile. ꝛ de illa agit̄ tibi. Iſtius regimen. Pro intellectu illius gn̄alis regulæ. Non eſt in mundo. ꝛc̄. ¶ Notāde ſunt q̄dā ſpēales regulæ. q̄ꝝ p̄ma eſt. Oia ꝯpoſita a ſum ꝛ fore regūt dtm̄ p̄ter abſum qd̄ regit abltm̄ frequentius mediante p̄pōe a vel ab vel ſine p̄pōe. qꝛ ratione p̄pōis cum q̄ ꝯponit̄ p̄t regere abltm̄ vt adeſt domo. abeſt p̄ria. Et m̄ de alijs, pdeſt mihi. Scio id pfore vl' pfutuꝝ mihi. obeſt mihi. timeo id obfore l' obfutuꝝ mihi. adeſt mihi. ſcio deū adeſſe mihi. affore l' affutuꝝ mihi. vereor eū defore mihi l' defutuꝝ mihi. ¶ Scd̄a regula Oia fere ꝯpoſita cū p̄pōe con ꝯpoſita regunt dtm̄ vt ꝯg̃tulor tibi tuā dignitatem Congaudeo tibi. ꝯdoleo ꝯpatior ꝯmorior. vt etiā ſi oportuerit me ꝯmori tibi n̄ te negabo.. ¶ Tercia regula Oia ꝯpoſita a facio ꝛ aduerbia regunt dtm̄. vt bn̄faciet tibi de' Malefaciet illi turco deus. forefecit mihi. ſatiſfecit mihi. ¶ Quarta regula. oia verba ſig̃ntia iuuare regunt dtm̄ p̄ter iuuo qd̄ regit accm̄ vt auxilior tibi. opitulor tibi. āminiculor ſuffragor ſuccurro patrocinor ſubuenio tibi. ¶ Quinta. Oia nocendi ꝟba regunt dtm̄. vt noceo officio vt fructus crudi voci officiunt. Incōmodo tibi agis id vt mihi incomdes. ¶ Sexta. Oia certandi ꝟba regunt dtm̄. vt certo tibi. Virgili'. Certant ꝛ cygnis vlulæ. ꝯgredior tibi. Virgilius. Infœlix iuuenis impar ꝯgreſſus achilli. Contendo tibi. pugno tibi. Et pn̄t p illo dto regere abltm̄ mediante p̄pōne. vt certo tibi vel certo tecum Et p̄terea vnum abltm̄ ſignificantem id in quo fit certatio. vt certo tecum lr̄is

¶. Septima regula. Oia ꝟba ſig̃ntia obuiare regunt dtm̄. vt obuio occurro obſiſto tibi. vt occurſare capro. appropinquo aſto ꝓpio

¶ Octaua. regula. omnia ꝟba ſignificantia obedire. regunt datiuū. vt obedio. acquieſco obtempero pareo famulor obſequor morem gero tibi Ego in omnibꝫ ſp̄ morem tuæ geram voluntati. Comicus. Nos gerundus eſt thaidi. Tullius. Equū eſt ſenibꝫ obſequi. ¶ Nona regula. Omnia ꝟba inimiciciam ſignificantia regunt dtm̄. vt inimicor

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

petro. inſidior ioanni. indignor obiurgor refragor obloquor aduerſor
æmulor obſto repugno reſiſto inſurgo derogo detrago. ¶ Decima
regula. Uerba ſignificantia blandiri. vt blandior adulor adiocor aſ/
ſentior. ¶ Undecima regula. Iraſcendi verba regunt datiuū. vt ira/
ſcor indignor ſuccenſco. ¶ Duodecima regula. Uerba ſignificantia
operam dare regunt datiuū. vt indulgeo, ſtudeo incumbo vaco operam
do inſudo litteris. Sic canitur de herode. Studet delicijs filius perdi/
tionis. ¶ Decimatercia regula. Uerba gratificandi regunt datiuū.
vt gratificor gratulor grator tibi ¶ Decimaquarta regula. Uerba p̄/
eſſe ſignificantia regunt datiuū. vt p̄ficio p̄ſideo præſum. vt p̄ſidet vr/
bi. Et multa alia quibus de non poteſt certa regula dari. vt minor in/
terminor. Minitor moderor dominor. et ſic de alijs. ¶ Sciendum quod
differentia eſt inter infenſus et infeſtus quæ regunt dtīn. Eſt enim infen
ſus vehementer iratus et odium gerens. Sed infeſtus vehementer
moleſtus atque inaduerſum vadens. teutonice. ſeer moghelijck Inde
infeſtare id eſt incurſibus et moleſtia afficere. Et ſic dicuntur infeſta
ſigna quæ inaduerſum tendunt. hoc eſt vexilla in hoſtem euntia. Ut
moleſtiam inferant. Item dr̄ñt fidus et fidelis. Nam fidus dr cui fidē
dum eſt in neceſſitatis loco ſiue articulo. teutonice trou Sed fidelis q̄
credit quod debet de religione chriſtiana. Etiā cuius verbis ſtandum et
credēdū ē. et fidus priorem ſyllabam producit. quia deſcendit a fido quod eam p
ducit. Et fidelis primam corripit. Etiam dr̄ñt perfidus et infidus Nam
perfidus dr qui fidem violat et corripit penultimā quia a fides. Sed infi/
dus dicitur cui non eſt fidendū. et penultimam producit quia a fidus de/
ſcendit. ¶ Dr̄ñt etiam gratus et iucundus Nam iucundus proprie eſt in
proſperis cum q̄dam voluptate Et eſt iucundus non is qui lætatus eſt.
ſed qui læticiæ eſt alteri. ſic proſper et ſaluber accipiuntur Gratus vero eſt
in aduerſis cum quodā commodo. vt quas ad me dediſti lr̄as et iucundę
et gratæ fuerunt. Eſt gr̄tus idem quod acceptus quando regit dtīn. vt gr̄tum mi
hi feceris. ſic gratificari. te dancke doen. Utinā mihi datū eſſet deſup
vt poſſem pro tuis ſummis in me bn̄meritis tibi gratificari. ſi id fece/
ris non mihi mediocriter gr̄tificaberis. Eſt etiam gratus idem quod me
mor beneficij et ſic regit accīn mediante erga præpoſitione vt do quo/
tidie operam vt poſſum quam gratiſſimus erga te eſſe. Item graue quandoque
eſt idem quod ponderoſum. et ſic opponitur leui. vt graue ſaxum Et per
tranſlationem dicitur grauis morbus ſenectus contumelia dolor in/
iuria. et ſic regit datiuum. vt dolor mihi grauis eſt. Capitur etiam per
traſſumptionē in bono. et ſic homines conſtantes et ſapientia præditi gra
ues nominantur qui nunquam ab æquo et iuſto mouentur. Contra leues
dicuntur. Secundo grauis accipitur pro moleſtus. et ſic regit datiuū
Exhibere alicui negocium. facere alicui negocium eſt aliquem mole/
leſtia et labore inficere frequenter per accuſationem. Unde Tullius.
Cū audiuiſſet adoleſcens negocium ſcilicet exhibere patri. hoc eſt patrem
accuſari. Etiam pro labore afficere accipitur. vt Cicero de natura de/
orum. Dij non habent negocium ipſi nec alteri exhibent negocium
Nam hoc nomen negocium ſæpe pro labore inuenitur: Ut quid ne/

gocij eſt iſta poetaꝝ portenta ꝯuincere. Tullius. Itē iſte locutōes idē
ſignt. vtile futuꝝ. vtilitati futuꝝ. vſui futuꝝ. vtilitatē allatuꝝ. Cōdu/
cibile futuꝝ. ꝯductuꝝ. profutuꝝ. ex vſu futuꝝ. vl' fore vſu venire in rem
futuꝝ. E re eſſe vl' fore vl' futuꝝ. vt nō credo id ere tibi futuꝝ. nō credo
id tibi ꝯductuꝝ. Et eſt ꝯducere vno modo vſum rei emere. teut; hucrē
ꝛ ſic regit accm̄. vt ꝯduxi domū. Q̄nq; eſt vtile eſſe vl' prodeſſe. ꝛ ſic re/
git dtm̄. vt id mihi non ꝯducit. Conducibilius eſſet tibi. vt lris dares
operam q̄ tps fabulis conſumere. Illi duo datiui mihi ꝛ tibi q̄nq; ad
nullam perſonā referuntur. vt tu mihi ſemꝑ dormis. ille mihi ſemꝑ gar
rit. hic mihi gloriatur ſe ſciolum eſſe. Ecce tibi concrepuit oſtiū. Ubi
hæc pronomina ad quenq; non referuntur. ꝛ eſt oratio ſumpta e me/
dio qua vulgo vtimur

Verbo ſepe duos dabis acquirendo dtōs
Hec mihi ſunt lucro. vobis ſunt cetera dāno
Acquiſita notes quibus acquiſita videbis.

¶ Hic dr q verba acquiſitiue poſita ſæpe regunt duos datiuos. Et
vnus ſignificabit id cui acquirit. alter quod acquiritur. ſiue modū ac
quiſitionis ſm aliquos. vt hoc eſt tibi vicio. hæc res eſt mihi honori vt
Quibus ſua lana decori eſt. Non eſt ſalus tua mihi curæ. Tantæ cu/
ræ eſt mihi ſalus tua quantæ mea. Mihi indies maiori curæ eſt ſalus
tua dignitas tua. Et eſt curæ eſſe alicuius curam habere. Litteræ tuæ
fuerunt mihi magnæ iucunditati gaudio dolori. Quantæ curæ eſt ti/
bi ſalus mea. ¶ Sciendū q primo verba ſubſtantiua regunt duos
datiuos. Ut erit tibi laudi vicio pudori damno honori. Et ſub verbis
ſubſtantiuis continentur verba habentia confinem ſignificatōem cuꝫ
eis. videlicet apparitionis ꝛ æſtimationis. vt tu tibi id laudi ducis
Id tibi vicio dandum eſt. ¶ Secundo verba ſignificantia actū dan
di duos regunt dtōs. vt id dabitur tibi damno vituperio dedecori ho
nori. Tu das mihi hoc vicio. quod mihi honori eſt do tibi hoc dono.
¶ Differunt ꝯmodare ꝛ mutuare. Cū ꝯmodamus redit idem in nu/
mero. Cū mutuamus non redit idem in numero. ſed ſpecie ſeu valore
Joannes dedit mihi libꝝ ſuū ꝯmodato. accœpi hunc libꝝ a petro cō/
modato. Pro quo aliq̄ vtunt hoc ṽbo ꝯcedere qd eſt non repugno. vt
ꝯcedo tibi. i. non repugno tibi. Id pace vrā vobis non ꝯcedo
¶ Sciendū q q̄dam alia ṽba regunt duos dtōs vt venio. petrꝰ venit
mihi auxilio. venit inimic; damno. Proſilio. Apud Prudentiū. Pro
ſilit auxilio ſocijs. Quædam ṽba regunt ſolum ſcdm dtm̄. loco prior;
habent accm̄. vt habet me deriſui. oſtentui. ꝯtemptui. Dauid. Iniq̄s
odio habui. Propheta Jacob dilexi. ꝛ Eſau odio habui. ꝛ ille dtūs o/
dio in eadem ſenten tentia p̄t regi a ṽbo ſubſtantiuo ſum vl' habeo. vt
habeo ioannem odio. ſum ioanni odio. Sic in paſſiuo. eritis odio oī/
bus hominibꝫ. Nemo carnem ſuā odio habuit. Sic adiectus eſt mor/
ti. parant ſe bello. Accingunt ſe prædæ dapibuſq; futuris ¶ Item ca

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

nere regit dtm̄. vt canere receptui. h̄ eſt vt milites ſe in caſtra recipiāt. Tu laudi natus es Plinius. Multi ſe ſomno conuiuijs ꝛ delectatiōibꝫ natos arbitrātur. Tu vituperio natus es. ¶ Sciēdum ꝙ pro eodē di cimus. do tibi hūc equum dono. dono tibi hūc equū ꝛ dono te h̄ equo Nam regit h̄ ꝟbum dtm̄ cū accō. vt dona eis reddem. vel accm̄ cū abla tiuo vt donāuit eum corona aurea. Nec eſt dicēdum ꝓpino tibi equum ſed do tibi eum dono. vl̄ do tibi hūc equum in mei memoriam. ꝛ pignꝰ amoris. ¶ Et vt dr̄ do tibi hoc dono. ſic dr̄ fero tibi h̄ dono. Tullius Cā delabꝛ qđ rex egypti ioui dono tulerat a verre q̄ id a rege ꝯmodato ac ceperat interuerſum eſſe ꝯqueritur. Item cordi eſſe ꝛ in aio eſſe dr̄nt. Nam in aio eſſe eſt idem qđ ſtatui Sed cordi eſſe eſt idem qđ delectat ꝛ placet. vt id non cordi eſt mihi. i. nō delectat me vel nō placet mihi. Uterqꝫ vtriqꝫ eſt cordi.

Sepe reſoluis in ab huic viſus viſus ab illo

¶ Hic dr̄ ꝙ dtūs ſæpe reſoluitur in abltm̄. vt viſus mihi. i. viſus a me. h̄ eſt dtūs ſæpe pōit̄ ꝓ abltō. vt videt̄ a me vl̄ mihi. Nec cernit̄ vlli id eſt ab vllo. Sic dr̄. vulgo dr̄ id a vulgo. pt̄ ꝛ vulgo eſſe aduerbiū. i. vbiqꝫ. vt dr̄ vulgo naſcet̄ amomum Idem qđ de ꝟbis dr̄. intelligēdū eſt etiā de ꝑticipijs. vt iſte eſt inuiſus deo ꝛ hōibꝫ. Eſt dilectꝰ deo ꝛ hōi bꝫ. Ioānes ieſu chriſto mltum dilecte ꝟgo. i. a ieſu chriſto. Itē dts̄ re ſolubil̄ in abl tm̄ ſiue pōibil̄ in abltō regit̄. ꝑmo a ꝟbis paſſiuis vt nec cernit̄ vlli nec videbit̄ illi. Et debēt ſub paſſiuis ꝯtineri deponentia. neutrapaſſiua ꝛ ꝯia paſſiue ſignificātia. vt venerat̄ mihi. i. a me. venījt mihi id ē vēditus ē a me. Scđo regit̄ ab impſonalibꝫ paſſiuę vocis vt fletur ꝟgilio. i. a ꝟgilio. Frequētius tn̄ reſoluūtur in ꝟbū actim vt ſta tur mihi. i. ego ſto. Tercio a ꝟbalibꝫ in bilis ꝛ in dus vt chriſtus eſt a mabil̄ nobis. Uirgilius. Nec viſu facilis nec dictu affabilis vlli. Quædam ꝟbalia in oſus vt eſt ōnibꝫ formidoloſus. i. ab oibꝫ Saluſti us Regibꝫ boni ꝙ̄ mali ſuſpectiores ſunt. ſemꝑqꝫ his aliena ꝟtus for midoloſa eſt ꝛ ſic capit̄ paſſiue. Accipitur etꝫ formidoloſus actiue. vt Mi homo ne formidoloſus ſis id eſt ne formida. Sic inuidioſus ac cipitur actiue ꝛ paſſiue. Sed exoſus ꝛ peroſus ſolum accipiūtur actie ꝛ regunt accm̄ vt peroſus opes exoſus bella Quinto regunt hunc dtm̄ dictiones diuerſitatis alietatis ꝛ differentias ſignificantes. vt hoc ꝟ bum diuerſum illi id eſt ab illo hoc diſcrepat illi. Frequentius tamē cum ablatiuo inueniuntur. ¶ Sexto verba ſuſceptiua ꝛ recepti ua ꝛ ſeparatiua regunt datiuum. vt ſuſtulit mihi aurum. id eſt latēter abſtulit. Sic aufero eripio tollo frequentius tamen regūt abltm̄ me diante ꝑpōne. ¶ Septimo hoc ꝟbum eſt cum genitiō tāti captum pro æſtimo regit hunc dtm̄ reſolubilem in abltm̄. vt diuiciæ non ſunt mihi tanti quāti litteræ. id eſt nō reputantur. Non eſt mihi copia tāti ¶ Sciendum ꝙ dictio huius locutionis poteſt regere dtm̄ ſignificā tem rem agentem. vt legitur mihi. i. a me. Quādoqꝫ poteſt regere dtm̄

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

ſignificantem commodum vel vtilitatē . vt legitur mihi.i.ad vtilitatē
meā.⁊ ſic eſt ſæpe in illis amphibologia . Sic in iſta.dabiꝫ mihi.i.a
me alijs.vel dabiꝫ mihi ab alijs. ❡ Sciendū ꝙ dtīs rectus ab illo ver
bo deponenti videor videris.vt videor mihi.videris tibi.non eſt ꝓprie
reſolubilis in ablīm. Et in prima ꝑſona dicendū eſt.videor mihi In
ſcđa videris tibi In tercia.videꝫ ſibi vel illi Ita etiā in plurali.vide
mur nobis.videmini vobis.videnꝫ ſibi. Qui modꝰ loquendi ē elegan
tior.illo videꝫ mihi.⁊ ſignt ille locutiones videor mihi bñfacere vide/
ris tibi ſapere teutꝫ het duncket dij. Ita ⁊ q̇dam loquunꝫ impſonali/
ter.vt ſi viſum fuerit.i.ſi placet. Et ꝑt viſus duo.qñqʒ ē apparere Vt
viſus eſt mihi flere. Qñqʒ viſus ghesyen.vt viſus ē mihi.i.a me Ita
inuiſus qñqʒ odio habitus qñqʒ non viſus

His p̄ceptiua quartis ve potes dare ꝟba

Junges q̄ fari ſignant aut ſignificare.

Hec tibi clarifico ſigno vel denoto ſcribo

❡ Hic dr ꝙ ꝟba p̄ceptiua ⁊ ꝟba ſignificantia actū fandi ⁊ loquendi
regunt dtīm cum accō. De p̄ceptiuis vt hæc mando vobis p̄cipio ti/
bi illud ſuadeo tibi iſta De ꝟbis fandi.vt dico tibi nouū retulit mi/
hi noua Item hæc ꝟba qñqʒ loco acci hn̄t infinitiuū.vt pcipio tibi le
gere. Præcepit illis ieſus ne ab hieroſolymis recederent.vbi ne diſce/
derent poniꝫ infinitiui loco.etiam ꝯſtruunꝫ cum accō.vt iubeo te le/
gere. Sic ꝓhibeo te legere peto te legere. Item iubeo qñqʒ accipiꝫ ꝓ
impero.⁊ ſic ſolum regit dtīm. Apud Lucanū. Hiſpanis galliſqʒ iu/
bet. Sic imperat hiſpanis. Qñqʒ ꝑt heyten doen.vt iubeo tibi legere
vel te legere.⁊ meliꝰ cum dicto. Et ſub ꝟbis in lr̄a debent ꝯprehendi
iubeo ⁊ ꝓhibeo.⁊ eſt inter ea drā. Prohibemus ne q̇s incipiat Inhibe
mus vt incepto deſiſtat.i.ne ꝑſtat ire ſeu ne ꝯtinuet. Apud Vir/
gilium. Quod genus hoc hoīm q̄ ve hunc tam barbara morem. Per/
mittit pr̄ia hoſpicio ꝓhibeꝫ harenæ. ❡ Sciendū ꝙ varia ſunt ꝟba regē
tia dtīm cum accō. ❡ Primo ꝟba ſigntia dare.vt ſunt do lego ꝯmēdo
mutuo dono p̄beo tribuo impendo trado dedo.vt do tibi lrās tanq̄m
tabellario Sed do ad te lrās ꝑferendas. Nō hæc duo aliqñ ꝯiungunꝫ
vt dedi petro ad te lrās ideo ille q̇ mittit lrās dare dr.ſed ille cui danꝫ
reddere dr cum perlatæ fuerint ab eo. Ille vero ad quem danꝫ accipe
re dr. Commēdo me tibi.i.tuæ me trado fidei Sic ꝯmendo tibi ioan/
nem. Unde lr̄e ꝯmendaticiæ dictæ ſunt ⁊ non ꝓmotiales. Sic dr
commendo tibi pecuniā.i.trado. Commēdo etiam eſt aliquē laudare.
vt ꝯmendaui te apud principem lego tibi fundum . id eſt teſtamento
do ſiue relinquo. Inde legata dn̄r teſtamento relicta. ❡ Secundo ver
ba ſignificantia ꝓmittere.vt ſunt ꝓmitto ſpondeo polliceor recipio vt
tu id mihi coram recepiſti id eſt promiſiſti Quod mihi iam dudū co/
ram recepiſtis nunc re ipſa ꝯprobetis. Polliceor tibi oēm meā opam

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

curam ſollicitudinē. Et eſt polliceri ſponte pmittere. τ dr̄ etiam reci/
pere. vt poteris tibi de me oīa polliceri. ❡ Tercio v̄ba ꝯparandi re
gunt dtīm cum accō. vt ſunt ꝯparo ꝯfero. Compono æquo. vt ꝯfero te
illi vel cū illo. ꝯparo te illi vel cum iſto. æquo te illi. Et p̄t adhuc ab/
latiūs addi in quo fit ꝯpatio. vt ꝯfero te illi eloquentia lr̄atura. ꝯpono
te illi magis poeticū. vnde Virgilius. Sic puis ꝯponere magna ſo/
lebā. dr̄ etiam ſine dtō. vt ioannes æquat petꝝ eloquentia. Item qn̄ dr̄
hic non ē cum illo ꝯparandus. hoc de minori ad maiorem poti⁹ dr̄ q̄z
ē diuerſo. vt Virgilius. cū homero non eſt ꝯparandus. ❡ Quarto v̄/
ba ſignificantiā ꝯferre vnam rem alteri regunt dtīm cum accō. vt p̄fe/
ro te illi. Virgilius. Ne me ſibi p̄ferat illa verer. Præpono antepono
antefero te illi. vt Cicero platonē omnib⁹ antepoſuit. Antepono v̄tu
tem diuitijs. Sic ſua oppoſita poſtpono. poſthabeo. vt ille poſtponit
v̄tutem diuitijs. Poſthabui tn̄ illoꝝ mea ſeria ludo. Virgili⁹. P̄nt τ
quædam regere abltīm ſignificantē in quo quis p̄fert alteri. vt p̄fero te
illi lr̄is. Preſto regit dtīm. vt p̄ſto illi. vel preſto illi lr̄atura. Et vt aliq̄
volunt p̄ dtō accīm regere p̄t. vt p̄ſto illum lr̄atura. ❡ Quinto verba
ſignificantia ſubiugare regunt dtīm cum accō. vt ſubigo ſubicio ſub/
do ſuppono vendico. ❡ Sexto v̄ba ſignītia adiungere regunt dtīm cuꝫ
accō. vt aſſocio adiungo applico me illi. Sic q̄dam v̄ba tranſitiua cū
ad ꝯpoſita. vt aduolue hoc mihi. admoue hoc mihi. ❡ Septimo v̄ba
p̄cipiendi τ phibendi. vt impero tibi hanc rem. Iubeo tibi hanc rem
vel iubeo te legere cū infinitiuo. Mādo tibi hæc. τ dr̄nt mādare p̄cipe
τ iubere. Nam mādare eſt aliq̄d cuiuis pſonæ gerendū ł exequendum
ꝯmittere. τ ſic filius p̄t mandare p̄ri. ſed p̄cipere eſt ſuperioꝝ pſonaꝝ ł
magiſtratuū. Et etiam mgrōꝝ τ ſic ſ̄t præcepta tradere. Jn̄ p̄ceptor
mgr̄ τ præcepta ſunt doctrinæ ab eo traditæ. Jubere ē idem qd̄ impa
re. tu mihi ea iubes ł imperas q̄ ipſe facere vel agere vel exequi r̄cuſas
Dicit̄ etiam impero mihi. impas tibi. Ab iſta regula excipit̄ inṫdico.
qd̄ regit dtīm non cum accō ſed abltō. vt interdico tibi aqua τ igni
❡ Octauo v̄ba dicendi. vt dico tibi veritatē. refero tibi oīa ordine. t̄z.
ick ſalt v ſegghen alſt gheſchyet is. Jndixi bellū fortunæ. Retulit mi/
hi non veriſimilia Et eſt drā inter retulit mihi τ retulit ad me Nam re
tulit mihi id eſt narrauit mihi. ſed retulit ad me id ē inconſultationē tu
lit. vt referam hoc ad patrem vel magiſtratū. ❡ Nona regula. Ver
ba ſignificantia ferre in rem vel locum aliquem regunt datiuum cum
accuſatiuo Sed datiuus ponitur pro accuſatiuo τ ad præpoſitione ł
in. Unde Virgilius. Jnferretq̄z deos latio id eſt in locum vel ad locū
Apud eundem. Hedoꝝq̄z gregem viridi ꝯpellere hibiſco. id eſt ad hi
biſcum. Jdem Si quem iactatū pelago videat. hoc eſt in pelagus.
Clamitor cœlo. id eſt ad cœlū. Jdem. ❡ Sciendū q̄ quædam ſunt v̄/
ba regentia datiuū cū accō. vel accuſatiuū cum abltō. vt dono impar/
tio augeo conduplico accumulo cōmunico. τ ſiqua ſunt ſimilia. Dici
tur enim dono tibi libertatē. vel dono te libertate. Jmpartio tibi res
meas. vel impartio te rebus meis. Jmptio tibi ſalutem. vel te ſalute.
Sed ſimplex partior iris ē ptes facere. Augeo tibi fortunas. ł augeo

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

te fortunis. Conduplico accumulo tibi diuitias. vl' accumulo ꝯduplico te diuitijs. Ita ⁊ facio ⁊ eius ꝯpoſitum afficio mutant h' regimen Ut facio tibi iniuriā, facio tibi ꝯtumeliam. ſed afficio te iniuria, vl' afficio te ꝯtumelia. ❡ Item tercio ſciendū. Quędā ſunt verba regentia dtm̄ l' gtm̄. vt dominoꝛ miſereoꝛ auxilioꝛ apud veteres quod nunc ſo/lum regit dtm̄. vt dominatur nobis vl' dominatᷓ noſtri. Ita principoꝛ vt principatᷓ noſtri vl' nobis. tm̄ frequentius dtm̄. Miſereoꝛ tui l' tibi. Si vis vt tui miſereatᷓ deus fac alteri miſerearis. Sic auxilioꝛ tui l' tibi. Unde Eſaię. xli. Auxiliatus ſum tui. ſed potiſſimū dtm̄ regit.
❡ Quarto. q̄dam verba regunt dtm̄ vl' accm̄ in eadem ſnīa. Ut inuideo noceo benedico cum maledico. ꝓpicioꝛ moderoꝛ intendo ⁊ calumnioꝛ. Iſta accis iunguntur ſiue dtis. Et veteres poſuerunt ſub his ꝟbis pſtoloꝛ blandioꝛ. Inuideo tibi. l' inuideo te. l' dtm̄ cum accō. vt ſolem inuidet vndis. Inuidet tibi bona tua. Moderoꝛ. Horatiꝰ. Qui non moderabitur irę. Item ꝓpiciare delicta ꝑpl'i. Sic quidam voluīt de preſto ⁊ antecello. vt antecello tibi vl' te. ❡ Quinto q̄dam regunt dtm̄ vl' accm̄ non in eodē ſenſu. ſed ſub drā. vt auſculto tibi. i. obtempero ſiue obedio. vt huic omnes ꝑpl'i auſcultate preceptori. Audio te. i. ſum te auribus audiens. Audio tibi. i. obedio tibi. Et eius participium audiens in hoc regimine iungitᷓ cū iſto vocabulo dicto. vn̄ lex duodecim tabulaꝝ. Filiū patri minus audientē dicto licet abdicare. Debemus oēs diuinis p̄ceptis dicto audientes eſſe. Timeo te. i. tanq̄ inimicū. Timeo tibi tanq̄ amicū. Sub h' verbo timeo ꝯphendi debent verba idem ſignificantia cū eo. q̄ talia ſunt. metuo vereoꝛ formido. vt verebar huic viro. Et regunt iſta ꝟba q̄nq̄ abltm̄ mediante p̄pōne a ſignificantē illum a q̄ quis ſibi cauebit. vt metuo tibi ab illo. apud Comicū. Ei metui a criſide. Metuo tibi a diabolo. Impono tibi. i. decipio. vt quid ſic impoſuiſti nobis. ⁊ ſic hȝ per ſyncopam impoſtū in ſupino. de quo impoſtoꝛ. Impono te id eſt ſuper humeros pono vl' tollo. Recipio tibi id eſt promitto tibi. Recipio te. id eſt ad me capio ❡ Conſulo tibi eſt conſiliū tibi do. ⁊ cum dtō rei inanimatę ſignificat ꝓuidere. vt conſulo honori. conſulo te. id eſt conſilium ex te peto. Et inuenitur h' ꝟbum ꝯſulo q̄nq̄ regere gtm̄. vt ꝯſule boni. Unde Ad me ꝓuenit ꝯſuluitq̄ mei. Conuenio tibi. h' eſt ſum tibi vtil' ⁊ ꝯueniens. Etiam ꝯuenio tibi. id eſt nullam tecū ꝯtrouerſiam habeo. Un̄ Cato. Conueniet nulli qui ſecū diſſidet ipſe. Et in hac ſignificatiōe dicimus. ꝯuenit mihi tecum. ꝯuenit inter nos. id eſt nulla inter nos controuerſia eſt. Iuuenalis. Sęuis inter ſe ꝯuenit vrſis. Sic dr̄ int' hos male ꝯuenit. Sed ꝯuenio te eſt te alloquoꝛ. ⁊ etiam in iudicium te traho. vl' coram iudice te accuſo. Unde Auguſtinꝰ. Cōuenio vos hebreos. Sic dicitur. Si tu ꝯuenies me ad iudicem, ego te reconueniam. teutonice. aen ſpreken. Inde dictę ſunt apud legiſtas ꝯuentiones ⁊ reconuentiones. Conduco tibi. id eſt ſum tibi vtilis, vt id non conducit mihi. ſed conduco te id eſt tecum mercede de opera locanda conuenio teutonice. ick myede di. Ut in euangelio. Nemo vos ꝯduxit. Etiam conducimus rem inanimatam. vt domum agrum quem alius nobis

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

ſocat. Cōducere aliq̄ vſurpāt p ꝯducatū p̄bere. tʒ gheleydē. qd aliqui
dicunt deducere. Sufficio tibi ſiue alicui rei h̄ eſt ſatis ſum vel par ſuʒ
ſed ſufficio te id eſt te in locum alterius ſurrogo. vel ſubſtituo. vt ioan
nes eſt in locum eius ſuffectus Deficio tibi id eſt deſum tibi. Deficio
te id eſt derelinquo. Vn̄ hieronymus Deficeret me dies plura loqui
volentem. Et eſt ꝓprie deficere cum accō inferiorem derelinq̄re ſupiorē
vt milites ducem belli. diſcipulos opinionem magiſtri. Hæc ciuitas
ſuum defecit principem. Hæc ciuitas defecit ad hoſtes

¶ Cedo tibi id eſt locū do vel ꝯcedo tibi. vnde ꝯcedo tibi id eſt
nō repugno. ⁊ ſic facit p̄teritū ceſſi. Sed cædo te id eſt flagello te. vt ce
cidit cum loris flagellis. ⁊ ſic facit p̄teritum cæcidi. ⁊ ſupinum ceſſum
Aduerſor tibi id eſt ꝯtrarius tibi ſum. aduerſor te id eſt abominor.
Pro quo aliqui legunt auerſor. vt gentes quas auerſatur dominus.
Judico tibi eſt iudicium tibi do. iudico te id eſt iudicio te damno. In
ſto tibi vel alicui rei id eſt opam do vel appropinquo Inſto te vel ali
quam rem id eſt hoſtiliter pſeq̄r aliquā rem Cōmēdo tibi. i. in fidem
tuam trado. Commendo te id eſt laudo te Defero tibi id ē honorē do.
defero te. i. accuſo te. vt deferam te ad p̄ceptorem Vn̄ delator. i. accuſa
tor. ⁊ delatio. i. accuſatio. Deferre aliquam rem eſt deorſum ferre vt
oblitus ſum deferre librum meum.

Erudio iubeo doceo ſimul inſtruo diſco.

Ac introduco debes coniungere quarto.

Dum tn̄ acquiris decet hec ſociare dtīs.

¶ Dicit ꝙ hæc ꝟba erudio iubeo doceo ⁊c. ſolēt regere accuſatiuum
tn̄ ſi importāt acq̄ſitioēm damni vł ꝯmodi regūt dtīn Et p̄ h̄ autor ar
guit a miōri ſic Si hæc ꝟba vehemētiſſime trāſitiōis ſcʒ erudio doceo
⁊c. regūt dtīn. ſeq̄tur ꝙ oīm̄e ꝟbum mūdi importās acquiſitioēm dam
ni vel commodi regat dtīm. Exm̄ vbi regūt dtīn vt doceo tibi filiū tu
um grammaticam. Erudio tibi filium tuum. Sciēdum drām inter e
ruditus ⁊ lrātus. nam lrātus eſt idem qd grammaticus. lrātura enim
idem eſt quod grammatica. ſic ſciens lrās id eſt ſciens grammaticam.
Grammatica facit hominem litteratum. Sed eruditus eſt qui ſcit
philoſophiam. Nam philoſophia facit hominem eruditū. vn̄ dici po
teſt Petrus eſt ſumma eruditione ſed mediocri litteratura Paulus
⁊ eſt litteratus ⁊ eruditus Item doceo quandoq̄ʒ regit poſt ſe du
os accuſatiuos. vel loco alterius accuſatiui infinitiuum. vt doceo te
loqui latine. Eaſdem conſtructiones habet ſuum compoſitum. De
doceo. vt dedoceo te barbariem vel dedoceo te barbare loqui. Et eſt
dedoceo idem quod oſtendo falſum eſſe qd doctus es. docēs qd verū ē.
Quintilianus Difficilius opus eſt dedocendi q̄m docendi. Sic ⁊ ſe
habent diſcere ⁊ dediſcere. Nam homo diſcit vt intelligat. Sed dedi
ſcit quod didicit. vt difficilius eſt dediſcere q̄ʒ diſcere. Ediſcere eſt me
moriter complecti Et eſt capitulum Apud Quintilianum de ediſcē

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

do. Et regit diſco cū ↄpoſito didiſco accm̄. vel ↄſtruit᷑ cum infinitiuo
loco acci. vt diſco latinū (diſco loqui latine) vñ Ouidius. Nam didici
getice barbariceqꝫ loqui (dediſcit barbariem vel dediſcit barbare loqͥ)
Item inſtruere qñqꝫ eſt idem qḋ preparare. vt inſtruere claſſem etiā mi
litem. cauſam Hic dr̄. miles inſtructus quaſi bñ ad pugnam armat⁹.
Et ſic gñaliter hñs inſtrumenta ad aliquam rem dr̄ eſſe inſtructus
Qñqꝫ accipit᷑ ꝓ docere. Vt apud Catonē. Si tibi ſint nati nec opes
tunc artib⁹ illos. Inſtrue. ꝛc̄. In qua orōne hoc ꝟbum inſtruo regit
accm̄ cum abltō. Qḋ etiam faciunt talia ꝟba vehementiſſimæ tran/
ſitionis. h̄ eſt docendi rogandi veſtiendi ꝟba. Et potiſſimū hæc paſſi
ua imbuor inſtruor inicior regunt abltm̄. vt eſt imbutus lrīs. inſtru/
ctus lrīs. ē imbutus malis artib⁹. ꝛ eſt inſtruere erudire Inſtituere ſic
etiam regit accm̄ cum abltō loco ſecundi acci poſito. vt plurimum eiū
intererit quib⁹ artib⁹ ꝛ quib⁹ hos tu morib⁹ inſtituas. Qñqꝫ inſtituo
idem eſt qḋ ꝓpono. ꝛ ſic ↄſtruit᷑ cum infinitiuo. (vt inſtitui hic manere
donec petrus reuertat᷑) Qñqꝫ inſtituo idem eſt qḋ facere ꝼt. ꝛ ſic regit
duos accōs ſtantes ꝓ eodem. vt inſtituo te heredē. Et eſt drā inter in/
ſtitutū ꝛ inſtitutiones. nā inſtitutum. i. bonus mos. (Inſtituta ſunt bo
ni mores) vt petr⁹ eſt imbut⁹ optimis inſtitutis (i. bonis morib⁹. Faci
am meo inſtituto. i. meo more) Inſtitutū nonnunqꝫ ꝼt ꝓpoſitum ꝛ in/
cœptū. vt nunqꝫ ab inſtituto meo recedā. i. ꝓpoſito. Sed inſtitutioēs
ſunt p̄ceptiones quib⁹ inſtituunt᷑ ꝛ docent᷑ hoīes. Vñ libri Quintili/
ani dicti ſunt de niſtitutione oratoria Hic dr̄ libri inſtitutionū. gram/
maticæ dialecticæ. Itē diſcere non regit accōs vt multi exiſtimāt

De regimine dcti a ptibz no pncipali bz. qḋ fit ex vi ſi gnificationis

Obuius atqꝫ viā vio ve ſil' heu qꝫ iungam

Hic dr̄ qꝙ h̄ nomen adiectiūm obuius ꝛ hoc ꝟbum obuio ꝛ hoc ad
uerbium obuiam cū his duabus interiectionib⁹ ve ꝛ heu regunt dtm̄.
vt obuius ſum tibi (venit mihi obuiam) obuiauerunt dño clamantes
ꝛ dicentes. ꝛc̄. Ve mundo a ſcandalo. ve vobis ridentib⁹ qꝛ flebitis vos
Heu mihi qꝛ incolatus meus ꝓlongatus eſt. Sciēdum qꝙ obuius
eſt nomen adiectiuū ꝛ ↄſtruit᷑ cum ꝟbis ſubſtantiuis (vt obui⁹ tibi ſū
obuius tibi futur⁹ ſum. Etiā hoc verbo fero. vt obuiū me tibi fero.
obuiū me tibi fortuna obtulit. Et cū hoc verbo habeo. vt eunti colo/
niam forte habui mihi petꝝ obuiū. Obuiam eſt aduerbiū ꝛ ſtat cū ꝟ
bo motus. vt ioannes venit mihi obuiā. obuiam ꝓceſſi. obuiam iui.
Sub verbo obuio intelligi dñt occurro occurſo offero aſſurgo inſur/
go. vt hebrei occurrerunt dño. Occurſare capro cornu ferit ille caueto
Virgilius (Optime te mihi offers) Oportune te obtuliſti mihi) Ob
uiare quandoqꝫ tranſſumit᷑ pro reſiſtere. vt ego ei ꝓ virili mea pte ob/
uiabo. Item ve qñqꝫ eſt ↄiunctio encletica. ꝛ ſic ponit᷑ in fine poſt
dictiones quas copulat. vt petr⁹ paulusve. ſcribit legitve. Quæ ſi po
ſita fuerit in medio eſt geminanda. vt non refert ſi id meumve tuumve
dixeris Et ↄponitur cum ne ꝛ dr̄ neue vel neu per apocopam id eſt vt

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

non. vt Neue puellarꝫ lachrymis mouearе caueto. Ut flerent oculos erudiere ſuos. Qñqꝫ eſt interiectio dolentis ſiue execrantis. ⁊ ſic ſcribitur per diphthongon æ. vt væ ſoli qꝛ cum ceciderit non hꝫ ſubleuantem. Execratꝫ. vt væ mundo a ſcandalo. vę vobis ſcribis ⁊ phariſeis. Et hoc modo ſæpe ponitur noíaliter. Inde aue quaſi ſine ve. Ve tibi naſcenti. ve viuo. ve morienti. Non ergo ſine ve nunc viuit filius euæ. In priori verſiculo ve eſt interiectio. In poſteriori ponitur noíaliter.
¶ Item heu qñqꝫ regit dtm̃. vt heu mihi qꝛ incolatus meus ꝓlongatus eſt. qñqꝫ accm̃. vt heu me miſerꝝ dies in oẽs. qñqꝫ cum ntõ. vt Uirgilius. Heu priſca fides. qñqꝫ cum gtõ. vt heu miſeræ gentis. Lucanus. Qñqꝫ cum vtõ. vt heu phœbe quia iam radios exeris. Frequentiſſime cum accõ ponitur. raro cum dtõ. rariſſime cum alijs caſib⁹. q̇a hoc poeticũ ẽ. Qñqꝫ heu ponitur ſine caſu. vt Penitet heu ſero me nil didiciſſe modo. Heu q̃ꝫ difficile eſt crimen non ꝓdere vultu. vel ſtudium non ꝓdere vultu. Et heu hꝫ ꝯpoſitum vt eheu. ⁊ eſt idem qđ heu. ⁊ nullum regit caſum. vt eheu quid volui miſero mihi. Boeti⁹. Eheu q̃ꝫ ſurda miſeros auertitur aure. Quã interiectionem aliqui dicere volunt heuheu. ſed melius eheu dꝛ. vt eheu q̃ꝫ pingui macer eſt mihi taurus in agro. Et eſt drã inter heu ⁊ heus. Nam heus eſt aduerbium reuocandi prætereuntẽ vel prætereuntes. vt heus puer. Uirgili⁹. Heus iuuenes monſtrate viam. ¶ Sciendũ ꝙ ſub heu debet ꝯprehendi hei quod regit dtm̃ frequentius q̃ꝫ heu. vt hei mihi qualis erat quantum mutatus ab illo hectore. hei mihi ꝙ nullis amoꝛ ẽ medicabilis herbis
¶ Inuenitur etiam interiectio ah. ⁊ ſæpius ponitur ſine caſu vel cum vtõ. vt ah nimium ꝑperas ⁊ adhuc tua meſſis in herba eſt. Cum vtõ. Quem fugis ah demens habitarunt dij quoqꝫ ſiluas. Ah chorydon. chorydon quæ te dementia cœpit. Sunt ⁊ plures aliæ interiectiones non hñtes regimen. vt pape admirantis. Ahe interiectio ridentꝭ. Inueniuntur ⁊ multæ aliæ vt apud beatum Hierouymũ. Quæqꝫ gens hꝫ ſuas interiectiones q̄ transferri pñt minime. vt racha hebrea ẽ oſanna q̄ſi oſi anna. oſi eſt idem qđ ſalua. anna vero interiectio obſecrãtis.
¶ Item ſub hoc aduerbio obuiam p̄t intelligi alia regula q̄ talis eſt. Omnia aduerbia quoꝝ noía regunt dtm̃. ⁊ ipſa dtm̃ regunt eundem vt petrus eſt ſimilis mihi. ſic dꝛ petrus ſcribit ſimiliter mihi. Horatius. Uiuere naturæ conuenienter oportet. ibi ꝯuenienter regit dtm̃. vt ſuum nomen cõueniens

Contigit euenit accidit ⁊ placet adde dtõ
Et libet atqꝫ licet liquet ⁊ vacat addik iſtis.

De r̄gimíe datiu a v̀bis impſonalibꝫ qđ fit ex vi acq̄ſitiois

¶ Hic autoꝛ dicit ꝙ hæc octo imperſonalia verba. contigit. accidit. euenit. placet. libet. liquet. vacat. licet. regunt datiuum caſum Ut contigit mihi eo tp̃e eſſe romæ. Non vacat mihi audire. ¶ Sciendũ. ꝙ quædã alia ab alijs autoꝛib⁹ ſupadduntꝛ. vt expedit. ꝯpetit. ſuppetit conducit. prodeſt. ꝓfert. obeſt. nocet. ⁊ ſimilia. vt expedit mihi diſcere.

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

¶ Expedit vobis vt vnus moriatur hō ꝓ populo .i. vtile eſt. ꝯuenit mihi ire domū. Et ſtat ꝓ placet ⁊ ſedet ſed poeticū eſt. Sic ꝯſtat mihi. ¶ Item quædā ꝯplexa ex noīe ⁊ ꝟbo ſubſtantiuo regunt dtm̄ / vt opere precium eſt ſcholaſtico ſcire grāmaticā .i. vtile eſt. Opere preciū eſt habere quos imiteris. Conducibile eſt logicā diſcere volentib᷒ didiciſſe grāmaticā Volupe eſt nobis audire talia. In quib᷒ loquutionibus hoc ꝟbum ē pōt accipi ꝑſonaliter vel impſonaliter ſcḋm quod ordinatur ꝯſtructio Sic hic. renunciatū eſt mihi p̄rēm diem ſuū obijſſe. Narratū eſt mihi turcū ſuccubuiſſe. Relatū eſt mihi carnē placuiſſe / ꝑſuaſum eſt mihi te hoc feciſſe. In q̄bus dictū ſiue infinitiuus ſi p̄conſtruatur eſt accipitur ꝑſonaliter. ſed ſi poſt ꝯſtruatur eſt accipitur impſonaliter ¶ Item ſiīr hn̄t ſe iſta ꝯplexa certū eſt mihi ire in hiſpaniā. Conſtitutū eſt mihi. deliberatū eſt mihi. Decretū eſt mihi ire in patriā / i ꝯſtitui decreui. hoc ē apud me cogitando ſic firmatū eſt. Sed ꝯpertū eſt mihi / ⁊ exploratū eſt mihi / ḟt ꝯperi ⁊ exploraui .i. ſcio per inueſtigationē. Et eadem ſīnā dr̄ exploratū habeo. ꝯpertum habeo. ⁊ negatiue. non exploratū habeo ¶ Tercio circa vocabula ſciendū ꝙ ꝯtingere qn̄q₃ accipitur ꝑſonaliter. ⁊ ſic ḟt ſimul tangere ⁊ ſic regit accm̄. vt illa ligna ſe ꝯtingunt. Ego ne minimo quidē digito meo te ꝯtigi. Inde dicta ſunt ꝯtigua quoꝝ vltima ſe tangunt. ſed vnū non ſunt. vt cutis ⁊ camiſia. papirus ⁊ penna. ſed ꝯtinua ſunt quoꝝ vltima ſunt vnū. hoc eſt ꝯtigua dn̄r duo corpora ⁊ ꝯtinua vnū corpus. vt ꝑtes trabis ſunt ꝯtiguæ. ¶ Scḋo accipitur ꝯtingere impſonaliter. ⁊ ḟt gheuallen of ghеſchien. ⁊ ſic regit dtm̄. vt cōtigit mihi legere / Aliqn̄ cum dtō ꝯſtruitur. vt ꝯtigit deum creare. Sic alia ꝟba pn̄t capi perſonaliter vel impſonaliter. Accidit qn̄q₃ accipitur perſonaliter ⁊ ſic habet ntm̄. vt res inaudita accidit. Qn̄q₃ impſonaliter. ⁊ ſic regit dtm̄. vt accidit mihi / Euenit ſimiliter accipitur ꝑſonaliter. ⁊ tūc habet ntm̄ a parte anteriori / vt talis fortuna eueniet tibi qualis mihi euenit. Placere behaghen. et ſub placet ꝯprehenduntur ꝯpoſita. vt perplacet diſplicet mihi. Licet ⁊ libet dr̄n̄t. Nam licet dicit bonū honeſtū Libet bonū delectabile. vt proch pudor oē quod libet licet. ¶ Apl̄s Oīa mihi licent ſed non expediunt. Et apud veteres ſcribitur per v cū oībus ab eo deriuatis. vt libido dn̄andi. Sic collubiū eſt cibus q̄ datur in fine cœnæ. vt poma nuces. ⁊ ſic de alijs. Itē hoc verbū licet componitur ⁊ dr̄. ſcȝ. videlicet q̄ ſignificant idem. quod certe per amaritudinē cum quodā deriſu. vt apud Virgiliū. Scilicet is ſuperis labor eſt. Qn̄q₃ ſcilicet videlicet ponuntur per expoſitionē. vt quatuor ſunt virtutes cardinales. ſcȝ prudentia eloquentia. ⁊c̄. ſed hoc raro apud eloquentes. Nunq̄₃ his duabus dictionibus vtendū eſt per interrogationem. ſed more donati q̄remus. vt partes orōnis quot ſunt. ⁊ in ſecunda q̄ſtione ponetur quæ ⁊ non ſcilicet. Inuenitur ⁊ ilicet quod qn̄q₃ ponitur ꝓ ilico velociter. vn̄ Virgilius. Fugit ilicet aura. Item hoc ꝟbum licet ponitur qn̄q₃ ꝯiunctionaliter ſignificans idem quod q̄uis vel etſi. Et n̄ pn̄s ſolum ſed licebit liceat. vn̄ Lucanus. Maioꝝ vertamus buſta licebit. Ab hoc ꝟbo licet venit licentia. Et dr̄n̄t licentia ⁊ libertas. Nā libertas accipitur in bono. cū quis non timide quod ſeruile eſt. ſed inge/

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf